

DOMOLJUB

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO. ❀**

Izbaja vsak četrtek. Cena mu je 3K na leto. (Za Nemčijo 3K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4K 60 v.) — Spisil in dopisil se pošljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročilna, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvrta (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren proračun po dogovoru. Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Če kovi promet poštno-hranilnični urada št. 824.797.

Štev. 40.

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1906.

Leto XIX.

Naša društva.

S ponosom smo gledali ob zadnjem katoliškem shodu velike množice naših krepkih mož in čvrstih fantov, ki so od daleč prihiteli v Ljubljano, da pokažejo pred svetom svojo versko in narodno zavest. Večina teh se izobrazuje v naših društvih. Lep kos dela imajo torej naša društva za seboj, dosegla so lepe vspehe. Čaka pa jih še veliko dela v prihodnosti, zato pa treba takoj na delo.

Koliko je še krajev na Kranjskem, kjer so potrebna izobraževalna društva, pa jih še ni. Na Kranjskem je 291 župnij, nepolitičnih: izobraževalnih in delavskih društev pa samo 77. Društvo pa je dandanes potrebno in koristno povsod. Tudi v manjših krajih se ne morejo izgovarjati, češ da bi društvo imelo premalo udov. Ne gre se za število udov, marveč za to, kaj se doseže z društvom. Cim manjše je število udov, tem lažje in uspešnejše je delo. Treba je le dobre volje in te se pogosto pogreša, in pa nekaj požrtvovalnosti. Ne trdimo, da bo vse gladko šlo spod rok, vsaj zapreke se stavijo človeku, posebno če se trudi za dobro stvar, povsod na pot.

Te male ovire pa nam ne smejo vzeti poguma.

Druga stvar pri naših društvih pa je, da spé, da ne kažejo nobenega življenja. Vzrok temu pa je odbor ali društveniki sami. Za danes omenjamo le to, da se ponekod le premalo gleda na to, da se vzgoji društvenih delavcev, to je mladih živahnih in delavnih ljudi, ki bi se zavzeli za društveni napredek. Delo sloni ponajveč na ramah nekterih. A to ne sme biti, če hočemo, da društvo ne životari. Treba je društvenike poučiti, da je vsak posamezen član nekako odgovoren za društveno delovanje, da ima vsak gotove dolžnosti in pravice, da namreč nadzoruje delovanje in poslovanje odbora. Odborniki sami pa naj poznajo svoja opravila; znana naj so jim dobro društvena pravila, shodni zakon, društveni zakon. Le po tem je pričakovati, da bo več življenja v društvih.

Da pa društva ne zaspe in da res delujejo, je pa koristna tudi zveza z bližnjimi društvi. Zato je že lansko leto Zvezna skupščina v Mariboru priporočala, da se v ta namen sestavijo odbori 3 članov po dekanijah. Žel, da se na Kranjskem v tem oziru doslej še ni ničesar storilo. Naši štaterski bratje so nas v tem prekosili,

ker so že lansko leto osnovali dekanijske odbore v smislu mariborske skupščine. No, kar smo zamudili, storimo sedaj! Bliža se čas, ko se bodo prebudila naša društva iz „poletnega“ spanja, da prično na zimo svoje delovanje. Do tedaj pa naj bi bili že po vseh dekanijah ustanovljeni odbori, da bi tudi ti čez zimo lahko delali!

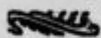
Namen teh odborov je, da nadzirajo delovanje posameznih društev v dekaniji, da skrbé za enotnost in pravo živahnost, da snujejo nova društva oziraje se na krajevne razmere, da preskrbe govornikov posameznim društvom, da prirejajo skupna posvetovanja odbornikov vseh društev. Dekanijski odbor naj bi prirejal sestanke predsednikov, ki naj bi se posvetovali o važnih stvareh, ki zadevajo našo organizacijo. Vsako leto pa naj bi se tudi sešli odborniki vseh društev v dekaniji, in naj bi se posvetovali o društvenem življenju in mladinski organizaciji z ozirom na to, kaj more in mora vsak posamezen odbornik pri tem storiti.

Važna so taka skupna posvetovanja vseh odbornikov. Saj vse, kar se dela, se dela za ljudstvo, posebno za mladino, torej naj dela tudi ljudstvo samo, dela naj mladina sama. In kje

se lažje poprime dela, nego pri skupnih sestankih, kje lažje pove svoje misli, svoje načrte kakor pri takih skupnih posvetovanjih. In za kar se posebno mlad človek zavzame, to tudi izpelje.

Kjer imajo že krajevne organizacije, se vidi povsod njihova korist. Društva so oživela, delujejo živahno, da, celo tekmujejo med seboj.

Kako pa sestaviti te odbore? Predsedniki društev naj bi se sešli morda že v prvi polovici oktobra in ti naj volijo odbor 3 članov. Ti člani pa morajo imeti smisel za društveno življenje, 2. so se doslej največ pečali z društvu, 3. hočejo res delati za prosep društev. Izvoljeni člani naj se po dogisnici prijavijo „Slovensko kršč.-soc. zvezi“ v Ljubljani.

Katolicizem in klerikalizem.

Govor dr. Iv. Šusteršiča na tretjem slavnostnem zborovanju III. slovenskega katoliškega shoda.

Prevzvišeni cerkveni knezi! Slavni zbor!

Koder se zbirajo katoličani, se mnogokrat in obširno govori o razmerju med katolicizmom in liberalizmom. Koder se zbirajo takozvani svobodomislec, bodisi liberalci ali socialni demokrati ali kakorkoli se imenujejo, tam se mnogokrat in obširno govori o razliki in razmerju med svobodomiselnostjo in klerikalizmom. Le redkokedaj pa se čuje govoriti o razmerju in razliki med katolicizmom in klerikalizmom. Zato hočem jaz danes o tem govoriti, ker zdi se mi, da semtertje marsikaj v tem pogledu ni jasno. Seveda pa pri tem tudi liberalizem in svobodomiselnost sploh ne bom pozabil (Veselosť) in vsak bo dobil, kar mu gre. (Ponovljena veselosť.)

Torej kaj je klerikalizem, kaj je katolicizem?

Klerikalizem je laž, katolicizem je resnica. (Pritrjevanje.) Pravim: Klerikalizem je laž. Kako to? Kjer je laž, tam je tudi lažnik. Lažejo takozvani svobodomislec, lažejo svobodomiselnostne stranke, in to bom v kratkem dokazal.

Dajmo besedo svobodomiselnosti. Oni nam razlagajo stvar tako-le:

Klerikalizem je neka politična, silno nevarna in grda struja, in zaradi tega tej struji pridevlejo najrajši ime, ki to strujo in vse, ki grejo za njo, nekako personificira, imenuje jo: »klerikalni zmaj«. (Veselosť.)

Kakšne lastnosti ima ta »klerikalni zmaj«, ta grda pošast? (Živahna veselosť.)

Pred vsem ta pošast žre (Ponovljena živahna veselosť), žre vse, kar dobi. Žre svobodo, žre napredek, žre ljudsko blagostanje, žre premoženje posameznikom, žre majhne otroke (Burna veselosť), odrastle može in ženske, žre cele narode in države in cele vojske. Vse požre, samo sebe ne (Burno odobravanje in veselosť), ker je to še celo zanjo nekoliko prekomplikirano. (Veselosť.)

Ta zmaj ljubi temo, in sicer tako, da še celo zagrinja sonce, in sicer s črnimi sukni in kutami. (Bučen smeh.) Vse sovraži, kar je ljudstvu drago, posebno ljudstvo samo, ki mu ne privošči ne luči, ne zraka, ne svobode, ne premoženja ne napredka, ne miru.

Samo en sam stan je izvzet od tega sovraštva, en sam stan »klerikalni zmaj« ne sovraži, in to so, da govorim še naprej v liberalnem, svobodomiselnem žargonu, to so »farji«. (Živahna veselosť.) Tem pa vse privošči. Ti imajo od »klerikalnega zmaja« dovoljenje, da delajo, kar hočejo; njim je dal »klerikalni zmaj« vso oblast na tem svetu, oni smejo delati, kar se jim ljubi, smejo napolnjevati svojo bisago (Burna veselosť) svobodno, smejo krašiti (Ponovljena veselosť), goljufati, lagati, kar hočejo, oni imajo popolno oblast na tem svetu, in sicer, kar je posebno povdariti, tudi v posvetnih stvareh.

Gospoda moja, vsi se moramo vprašati: kje pa je ta zmaj? Mi bi to radi vedeli, da ga ubijemo, tega vruga (Burno odobravanje in veselosť), saj to je silno nevarna žival, lepo vas prosim, to je treba ubiti, kakor strupeno kroto (Živahna veselosť), torej povejte nam, kje je ta zmaj, da gremo nadenj vsi skupaj in da ga uničimo.

Kje je očitno ta nevarni zmaj, ta nevarna politična struja med nami Slovenci, da, ako mogoče, obvarujemo svoj lastni narod, da obvarujemo svoje lastne otroke in končno sebe same pred to nevarno pošastjo. (Živahna veselosť.) Na to vprašanje dobimo od gospodov svobodomiselnosti odgovor, da nimamo nobene pravice vpraševati po tem zmaju, češ, da smo mi sami hlapci klerikalnega zmaja, to se pravi, da smo »klerikalci«. (Veselosť.)

To mora vzbuditi naše velikansko začudenje; kako pridemo do tega, ko vendar na celi črti hočemo ravno nasprotstvo tega, kar baje hoče klerikalni zmaj.

Pred vsem nečemo, da bi nas kdo požrl. (Veselosť.) Mi hočemo za ljudstvo napredek (Burno pritiranje), mi hočemo blagostanja, svobode zanj in se bojujemo in žrtvujemo zanj, mi smo prijatelji luči, mi smo radi na solncu, samo včasih si želimo nekoliko dežja, da letina boljše rodi. (Veselosť.)

Torej kako pridemo naenkrat do tega, da smo »klerikalci«, da smo »hlapci«? (Ponovljena veselosť.)

Sicer ljubimo in spoštujemo svoje duhovnike zaradi njihovega prevzvišenega zvanja, ali nikakor nečemo, da bi gospodovali v posvetnih stvareh, o katerih smo mi sami gospodarji. Tudi ne poznam nobenega duhovnika, ki bi hotel gospodovati nad menoj v posvetnih stvareh — ne vem, ali kdo izmed vas kakšnega takega gospoda pozna? (Klici: Ne!)

Torej kako pridemo mi do tega, da smo »klerikalci«? V resnici stvar stoji tako-le:

»Klerikalizem« ali »klerikalni zmaj«, to so vse tiste velike in majhne laži, ki se fabricirajo v svobodomiselnem taboru zoper one stranke, ki so za prostost svete cerkve, za prostost verskega prepričanja, za svobodni razvoj verskega življenja (Živahno pritiranje), laži, ki se fabricirajo zoper osebe, ki pripadajo tem strankam, ki sem jih ravno kar omenil, laži, ki se fabricirajo zoper cerkev samo in njene dostojanstvenike. Vsak kos in košček tega liberalnega zmaja je ena majhna ali velika laž ali lažica. Evo, to je »klerikalni zmaj«. Laže se na celi črti v svobodomiselnih krogih; v velikem in manjšem slogu! Vsak, kdor čuti v sebi poklic, biti košček voditelja v kaki svobodomiselnosti stranki, vsak prispeva radodarno k temu lažem in misli, da sploh ni dober svobodomislec, ako se ni nikdar še zlagal. (Veselosť.) Tako vsak svoj košček k temu zmaju prinaša, ki — naravno — tekoma let čedalje večji, čedalje bolj debel in čedalje bolj grd postaja. (Živahna veselosť.) In kje se laže? Povsod. V časopisih primeroma še največ. Potem v javnih zastopih, v gostilnah, kavarnah, doma in drugod, povsod se laže. Tako gre naprej skozi desetletja in desetletja

in »klerikalni zmaj« raste na obsegu in raste tudi na grdobi. (Veselosť.)

Ena največjih takih laži je n. pr. trditev, da smo mi katoliki nasprotniki šoli. (Klici: Tako je!) To je ena najgrših in najinfamnejših laži (Klici: Res je!) in kako se v tem pogledu postopa, to je dokazoval idrijski župan ravno pred dvema letoma, meseca junija 1904, v neki občinski seji, ko je strmečim idrijskim občinskim odbornikom razlagal: »Dr. Šusteršič lazi po shodih in pravi: Šole zaprite, učitelje pa pobijte!« (Burna veselosť.)

Resnica je pa ravno nasprotno: da mi slovenski katoliki hočemo šolo in hočemo učitelje, ampak mi hočemo dobro šolo in dobre učitelje. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Za slabo šolo, za slabe učitelje so žrtve veliko prevelike, katere dandanes prinašamo. (Klici: Tako je!) Za dobro šolo in dobro učitelstvo pa sem uverjen, da je slovensko ljudstvo pripravljeno prinesiti še veliko večje žrtve. (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Torej je jasno, od »klerikalizma« mi ničemo nič vedeti, pač pa damo življenje za vero, za našo katoliško vero, ki je luč, resnica in življenje. (Burno odobravanje, ploskanje in živio-klici.)

Naš program, program slovenskih katolikov in javnem življenju je znan. Mi ničesar ne skrivamo, mi ne uganjamo nobenega hianavstva (Klici: Tako je!), temveč javno in jasno povemo, kaj hočemo. (Pritrjevanje.) Mi hočemo svobodni razvoj duševnih, moralnih sil našega naroda; svobodni razvoj, ker hočemo imeti zavedni narod. Mi potrebujemo pogumnih mož, ki znajo računati sami na sebe, mož, ki so v stanu, priboriti si mesto, ki jim ga je odkazala božja previdnost, in ohraniti to mesto, mož, ki se ne boje nikogar, kakor Boga. (Burno odobravanje, ploskanje in živio-klici.)

Naš program je potem organizacija tega moško-zavednega naroda, organizacija zato, da se eden na drugega lahko naslanja, kakor brat na brata, da smo narod bratov pred svetom in da smo v tej organizaciji močni napram vsakemu sovražniku našega naroda in njegovih svetinj. (Odobravanje.) To je bistvo našega političnega programa, ki je baš nasproten onemu, kar imenujejo svobodomislec »klerikalizem«.

Toda sedaj moram na vsak način govoriti tudi o lažnjikih, to je o tistih, ki so s svojimi lažmi fabricirali »klerikalnega zmaja«, torej o njih, ki spadajo v takozvani svobodomiselnosti tabor.

No, svobodna misel kot program je ena največjih bedarij (Veselosť), kajti vprašam vas, ali misel more biti drugačna, kakor svobodna? Ali je kdo izmed vas, ki mu kakšna postava ali kakšen župan, ali kakšen žandar more prepovedati, da svobodno misli? (Živahna veselosť.)

Hvala Bogu! V krog naših misli vendar ne sega tudi najmočnejša državna oblast ne. Kak smisel ima torej nekaj, kar je tako samo po sebi umevno, kakor da vsak dan sonce vzhaja, smatrati kot program v javnem življenju? Naj bodo mirni vsi, ki so v takozvanem svobodomiselnem taboru, njihove misli so in bodo ostale svobodne — želel bi le, da bi jih kaj več imeli. (Burna veselosť in ploskanje.)

Tako vidimo torej, da je ta svobodna misel velikanski »švindeln« (Smeh), namenjen v to, da vleče neumne, nerazsodne ljudi za seboj. Svobodomiselnost je v resnici le ime, pod katerim se skriva nekaj čisto drugega. Pod tem imenom se skriva le sovražstvo zoper katoliško cerkev, sovražstvo zoper njene zveste vernike. (Pritrjevanje.) To je »svobodomiselnost«, to je politična struja, ki ne trpi

svobodnega in vernega ljudstva. To je politična struja, ki ne more trpeti, da bi se ljudstvo svobodno po svojem prepričanju razvijalo na svojih lastnih tleh, to je politična struja, ki skuša ljudstvu vsiljevati tuje nazore, nazore, ki so ljudskim čuvstvom naravnost zoprnji. Svobodna misel ne pomenja v resnici nič drugega, kakor boj zoper katolicizem. (Živahno pritrdjevanje.)

Mi slovenski katoliki in katoliki sploh smo tudi tako prosti, da imamo svojo svobodno misel, in ta naša svobodna misel je, da te stranke, ki se imenujejo svobodnomiselne, ne bodo nikdar dosegle gospodstva med slovenskim ljudstvom. (Burno odobravanje, ploskanje in živio-klici.)

Dve taki svobodnomiselni stranki imamo vnaši sredi. Ena se imenuje liberalna ali narodno-napredna, druga socialno - demokratična.

O liberalni posebej veliko govoriti, se v današnjih dnevih skoraj ne izplača več. Včasih smo imeli liberalizem za neko pošast, danes se nam ta pošast že skoraj smili (Burno odobravanje); da umira, ne morem reči, ker žival ne umira. (Burna veselost, ploskanje in živio-klici.)

No, bolj resna je pa socialno-demokratična stranka, ki je predvčerajšnjim v bratskem objemu objela tudi zemeljske ostanke naše liberalne stranke. (Bučen smeh.) To kompanijo bi najbolje primerjal z ono znano kompanijo, pri kateri eden prinese v družbo kapital, drugi pa izkušnje, in čez nekaj časa ima drugi kapital, prvi pa izkušnje. (Ponovljen bučen smeh.) Liberalna stranka kot »nobel« stranka kapitalistov, stranka tistih, ki, kakor je rekel dr. Tavčar, »kaj imajo«, ta seveda prinaša kapital v to kompanijo in že naprej jej gratuliram k izkušnjam, katere si bo pridobila namestu kapitala. (Živahno odobravanje in veselost.) Na tem protestnem ljubljanskem shodu predvčerajšnjem je voditelj jugoslovanske socialne demokracije Etbil Kristan izpregovoril besede, ki jih moramo uvaževati, kajti jugoslovanska socialna demokracija sicer ni močna, ampak ona ni zase sama, ona je del velike socialistične organizacije in priznati se mora, da socializem je mogočna struja in socialno - demokratična stranka je velika stranka, velika ljudska stranka, in zato moramo vsak pojav te stranke upoštevati in se primerno ravnati. Kristan je na tem shodu rekel, da katoliška in krščansko - socialna stranka ima najbolj fanatičnega in najbolj zagrizenega nasprotnika in sovražnika v socialni demokraciji. To se vzame na znanje. Toda iz teh besedi sledi, da stranki, ki se imenuje socialno-demokratična, ni ne socializem ne demokratizem prvo, ampak da jej je prvo sovražstvo do katoliške cerkve, zoper katoličanstvo. Ljudi pa vabi v svoj tabor pod napako pretvezo, da je socialna stranka, da je demokratična stranka in da je vera prava stvar. Če bi bila stranka zares socialna in demokratična in če bi vera res bila prava stvar, potem je vendar jasno, da stoji nam stokrat in tisočkrat bližje, nego kapitalistični liberalni stranki, ki nasprotuje vsaki pametni gospodarski preosnovi, ki nasprotuje demokratiziranju države, ki z vsemi silami, kolikor jih še ima, nasprotuje splošni in enaki volilni pravici. (Pritrdjevanje.)

Kaj pa smo vendar zagrešili proti socialno - demokratičnim načelom? Zagrešili smo, da je naše privatno mnenje, da je vera potrebna za nas, da je naše mnenje, da je vera, katoliška vera, pravec za naše delovanje v zasebnem in javnem življenju. To je naše privatno mnenje. Torej bi morali socialni demokratje po svojem programu to naše privatno mnenje spoštovati. Kaj se torej vzdržujejo? Ako se mi katoliki vsled našega

privatnega prepričanja zbiramo na katoliških shodih, kaj jih to briga? To je vendar naša privatna stvar! Zaradi tega vendar ni treba, da gospod Kristan svojo rdečo zavratnico dr. Tavčarju posodi! (Živahno odobravanje in ploskanje.) Zakaj nas sovražijo zaradi našega osebnega verskega prepričanja? Kaj jih to briga? Ali gremo mi za njimi in povprašujemo, kako mislijo o tem ali onem? Ali povprašujemo, če gredo v cerkev? Mi se ne brigamo zanje, mi imamo s seboj zadosti opraviti!

Ali čudno, to naše privatno, osebno prepričanje vzbudi v socialno-demokratičnem taboru največje sovražstvo do nas, fanatično, kakor je rekel Kristan, zagrizeno sovražstvo zoper nas, ki je naenkrat kakor ogenj požrlo tisto sovražstvo, ki je bilo prej med socialno-demokratično in med liberalno stranko zaradi volilne preosnove in ki je obe stranki v bratskem objemu združilo zoper nas, zoper naše osebno prepričanje. Mi vzamemo to na znanje, pribijemo pa vsled tega, da socialno-demokratična stranka jugoslovanska od tega momenta dalje ni več prava delavska stranka. (Živahno pritrdjevanje), ker jej ni to prvo, kar služi delavcu, namreč socialnost in demokratizem, marveč jej je prvo sovražstvo zoper katoličanstvo, od katerega sovražstva delavec ničesar nima, od katerega sovražstva nasprotno ima delavec le škodo. (Klici: Tako je!) Kako drugače je postopala in postopa v tem pogledu socialna demokracija na Nemškem, ki je podpirala dosledno skozi leta in leta nemški centrum v boju za svobodo katoliške cerkve na Nemškem. Nemška socialno-demokratična stranka še danes katoliški centrum podpira v tem, da bi dosegel svobodo red jezuitov, da se zopet zamore naseliti na Nemškem. Nemški socialni demokratje kažejo, da jim je to resno, da je vera privatna stvar; jugoslovanska socialna demokracija pa se je postavila ravno na nasprotno stališče, zanjo je versko sovražstvo, torej verska točka, glavna točka njenega programa, ki presega vse druge programne točke, in sicer tako, da raje pozabi vsa nasprotstva socialnih in demokratičnih vprašanj, kakor pa da bi v resnici spoštovala versko prepričanje drugih. Vidi se, da je jugoslovanski socialni demokraciji vzor francoska socialna demokracija, ki je pripomogla do onega kulturnega boja, ki se danes bije na Francoskem zoper katoliško cerkev in ki je provzročila v »Slovenskem Narodu« radosten vzklid, da se boče nekaj pisalo, da je 11. decembra 1906 umrl katolicizem na Francoskem.

No, naj se k sklepu pečam nekoliko s tem izrekom naše umirajoče liberalne stranke, z izrekom, katerega bi nekako imenoval oporoko našega liberalizma. Dne 11. decembra naj bi umrl katolicizem na Francoskem! (Živahna veselost.) Za božjo voljo, ali so ti ljudje res tako nevedni, da ne vedo, kaj je katolicizem? S takimi neumnimi trditvami in prorokovanji hočejo, zdi se mi, v svojih zadnji uri še sebi in svojim maloštevilnim pristašem delati korajžo, češ, če katolicizem enkrat na Francoskem umira, bo tudi drugod začel umirati; je končno cerkev le ena, torej če enkrat umirati začne, če umre, naj bo, kjerkoli, potem je mrtva.

Gospoda moja, res, dne 11. decembra 1906 ima stopiti na Francoskem v veljavo postava, ki bo brez vsakega dvoma prinesla in je že prinesla katoliški cerkvi na Francoskem veliko težav, veliko preganjanj, veliko trpljenja. To je zopet dokaz, kako so takozvani svobodnomiselci, ki trenutno nemeljeno gospodarijo na Francoskem, sovražniki vsake prave svobode! Ali če kdo misli, da se bo katoliška cerkev kjerkoli s preganjanjem ugonobila, tega moram vendar-le vprašati, ali je kdaj čital svetovno zgodovino, ali

je kdaj listal v svetovni zgodovini, v kateri vendar z lapidarnimi črkami stoji zapisano, da nobeno preganjanje do današnjega dne, nobena sila ni bila v stanu, premagati moralne moči, ki živi v katoliški cerkvi! (Pritrdjevanje.) Saj je imela katoliška cerkev z drugačnimi ljudmi opraviti, kakor so ti francoski mogotci današnjega dne, gospodje Combes, Clemenceau, Briand, Jaures in kakor se že vsi imenujejo, celo z večjimi gospodi, kakor je ljubljanski župan ali dr. Tavčar ali celo Kristan sam. (Živahna veselost.) Ali gospodje ne vedo, da je nekoč 30 let po Kristovi smrti neki gospod Neron (Veselost) vladal v Rimu? Ta gospod je bil tako mogočen, da mu ga ni para v današnjih dneh. Se veliki Napoleon I. je bil pigmej napram njemu in njegovi oblasti. Njemu je bil podvržen ves tedajni znani svet; vsi kristjani, kar jih je takrat bilo, in bilo jih je še malo 30 let po Kristovi smrti, so bili njegovi podložniki in on je bil absoluten, nemeljen gospodar čez življenje in smrt vseh svojih podložnikov, tedaj vseh tedanjih kristjanov! In on je porabil najboljšo sredstvo, ki je v takih okoliščinah mogoče, da se kristjani ugonobijo, namreč ukazal je, da se vsi kristjani v njegovem cesarstvu ekspedirajo iz tega življenja v drugo življenje (Veselost), ker je menil, da ga na onem svetu ne bodo več ženirali. To se je izvršilo na različne načine, ker je bil Neron velik sovražnik dolgega časa in je, ravno tako kakor drugi paganski Rimljani, ljubil izpremembo: Ene kristjane so obglavili, tem se je razmeroma še najbolje godilo, druge kristjane so križali, to je že huje, zopet druge so pometali divjim zverinam kot krmo, to je bilo tudi zelo hudo, in še druge so namazali s smolo in potem privezali na visoke drogeve, ki so stali ob cestah, na izprehajališčih po cesarskih vrtovih, ki so se zvečer odprli za prebivalstvo. Pri tej priliki so kristjane na drogovih zažgali, da so svetili kot baklje rimskemu prebivalstvu in cesarju Neronu. Tako se je postopalo pod cesarjem Neronom in podobno pozneje še pod različnimi nasledniki Neronovimi, Domicijanom, Trajanom, Valerijanom, Markom Avrelijem, Septimijem Severom, Maksimijanom, Decijem, Dijoklecijanom ter drugimi.

Kje pa je danes gospod Neron (Veselost)? Kje je gospod Domicijan, gospod Trajan itd. itd.? Kje je gospod Dijoklecijan, kje je rimsko cesarstvo, rimska krona, rimski prestol. Vse se je zgrudilo v prah, katoliška cerkev pa stoji še danes, večja in mogočnejša kot kedaj poprej. (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Nam ni treba šegati tako daleč nazaj, tudi v bližnji preteklosti najdemo može, ki so bili nekoliko bolj imenitni, kakor oni, ki sem jih poprej omenil, namreč kakor sedanji francoski nasprotniki cerkve in naši domači verski nasprotniki.

Na primer, ali gospodje nič ne vedo od nekega francoskega cesarja, ki mu je bilo ime Napoleon I. (Živahna veselost), ki je bil jako mogočen gospod, sicer res ne tako, kakor Neron, ampak take ljudi, kakor so doma nasprotniki cerkve, te bi bil pa vendar za večerjo na salati pojedel. (Živahna veselost.) In ta francoski cesar je leta 1812 nekega dne, ko mu papež Pij VII. ni bil všeč, ga dal aratirati v svoj grad Fontainebleau, kjer ga je imel zaprtega. Komaj dve leti pozneje, dne 11. apr. 1814, je Napoleon I. bil prisiljen, v ravnoistem gradu podpisati listino, kjer se je moral odpovedati francoskemu cesarstvu, odložiti cesarsko krono. (Odobravanje.)

In ali so gospodje kedaj kaj čuli o nekem Bismarcku? (Veselost.) Tudi ta je bil nekaj moža. Po zmagah leta 1866 in 1870 je bila njegova moč največja, bil je najmočnejši mož na svetu, in tudi on se je lotil skale vs. Petra ter je pričel kulturni boj zoper katoliško cer-

kev z vsemi sredstvi; bil je brezobziren, zviti in brutalen, vse skupaj, kakor so večkrat sovražniki katoliške cerkve. In kako se je cela stvar končala? Nekega dne se mu je godilo tako, kakor Mohamedu (Veselosť), ki je nekoč rekel: Če jaz ukamež, da mora oni hrib k meni priti, bo prišel. «No, so rekli: »Pa ukaži! In on je ukazal: »Pridi k meni, hrib!« Hrib se ni premaknil. »Ponavljam: Hrib, pridi sem!« Hrib se zopet ni ganil. »Tretjič rečem: Hrib, pridi k meni!« Seveda se hrib zopet ni ganil. Nato pravi Mohamed: »No, če hrib neče k meni priti, moram pa jaz tja iti.« (Živahna veselost.) In tako je tudi veliki, mogočni Bismarck, veliki sovražnik katoliške cerkve in protestant, moral iti v Kanoso in mir skleniti s sveto cerkvijo. (Odobrovanje.) In kaj so bile posledice tega kulturnega boja, ki ga je Bismarck započel z namenom, da mora cerkev biti oslabiljena, tepena? Poslušajmo, kaj je o tem pisal dr. Barth, nemški državni poslanec, svobodomislec, protestant. Ta je rekel sledeče:

»Stranka centra, katoliška stranka na Nemškem, je po dolgem boju izvojevala popolno zmago. (Odobrovanje.) Sad kulturnega boja, ki ostane, je ta, da je katoliška stranka pod silo kladiva skovana in trdno in mogočno maso, da so mnogi tisoči katolikov, ki so bili poprej politično in cerkveno indiferentni, postali zavedni svoje celokupnosti in da bodo še skozi desetletja z navdušenjem sledili zastavi, s katero so zanjo združeni tako vzvišeni spomini.«

Če hočejo naši nasprotniki podobnega doseči, svobodno jim! (Viharno odobrovanje, ploskanje in živio-klici.)

Tako smešen je ta boj zoper katoliško cerkev! Kako breuspešen! Če gospodje ne verujejo, če nimajo vere v svojih srcih, naj vsaj nalašč oči ne zapirajo pred dejstvi svetovne zgodovine. Boj proti katoliški cerkvi je bil obljubljen od Izveličarja, in ta boj bo trajal vedno, dokler bode svet stal. Ta boj bi primerjal najbolje z morskim valovjem, ki narašča, šumi, vedno bije ob obrežno skalo in — se razbije, podoba večnega nemira, večnega napora, večnega sovraštva in — večne onemoglosti, večnega obupa, večnega poraza. (Živahno odobrovanje.) Kako smešna je torej trditev, kako smešen rek: Katolicizem je umrl! Ta izrek je ravnotako neumen in bogoskrunski, kakor tiste znane bogoskrunske besede slavnega francoskega bogotajca Voltaira, ki je dne 25. februarja 1785 rekel: »V dvajsetih letih bo gospod Bog imel delopust.« — Hotel je reči: V dvajsetih letih bo konec katoliške cerkve, katoliške vere. In kaj se je zgodilo čez dvajset let? Ravno čez dvajset let, na tisti dan, ko je izpregovoril te besede, namreč 25. februarja 1778, je popadla Voltaira tista smrtna bolezen, na kateri je nekaj tednov pozneje umrl. (Klici: Cujte!) Zelel je duhovnika k sebi, ali njegovi prijatelji duhovnika k njemu niso pustili. Tako je ob po njem določenem času obljubljeni delopust dobil — Voltaira sam!

Tak je bil prej ali slej konec vseh nasprotnikov katoliške cerkve, konec vseh tistih, ki so katoliško cerkev preganjali. Ni jih več. Katoliška cerkev pa stoji ponosno gori na skali sv. Petra, trdno, nerazrušljivo. (Burno odobrovanje, ploskanje in živio-klici.)

Seveda, kakor sem že rekel, nasprotstva in preganjanja ne bo nikdar konec, — obljubljeno je to; dokler svet stoji, bode stala sveta cerkev in dokler bode svet stal, bode sveta cerkev vojskujoča cerkev. Vprašanje je le, ali je neobhodno potrebno, da ta razdor, ki loči duhove vesoljnega krščanskega sveta, cepi tudi naš mali slovenski narod v njegovem političnem boju za svoj obstanek

in za svoj napredek? Ali je to neobhodno potrebno?

Človek bi mislil, da tistih, katerim v naše veliko obžalovanje ni dana milost vere, da bi tisti vsaj iz ljubezni do svojega slovenskega naroda in do svoje domovine spoštovali naše versko prepričanje, spoštovali versko prepričanje slovenskega ljudstva in se ne zaganjali v svetinje, o katerih vedo, da so nam nad vse svete. (Živahno odobrovanje.) Ali žalibog reči moramo, kakor je zapisano v Dantejevi pesmi nad peklenskimi vratmi: Lasciate ogni speranza! Pustite vsako upanje. (Klici: Žalibog!) Razpor je bil in bode, kajti vedno, kakor sem že predčverajšnjim povdarjal, vedno stoji v središču in v zasebnem in javnem življenju Kristus, (Pritrjevanje.) Kristus kot predmet največje ljubezni, ki je večja, kot vsaka druga ljubezen, večja tudi, kot vsako sovraštvo, ljubezen, ki je tako močna, da nas sili ljubiti našega najhujšega sovražnika, — ali obenem pa tudi kot predmet sovraštva tistih, ki so boj napovedali sveti katoliški cerkvi, in to sovraštvo proti Kristusu je velikansko, to sovraštvo je večje, kot vsaka posvetna ljubezen. To sovraštvo je tako veliko, da zaduši v naših nasprotnikih ljubezen do domovine in do svojega naroda, o kateri vedno trdijo, da jo imajo. (Pritrjevanje.) Če bi jo res imeli in če bi bila res tako velika, kakor trdijo, kaj bi jih to veljalo, če bi iz spoštovanja pred svojim narodom — če že ne iz spoštovanja pred Kristusom, katerega nečejo priznati, uklonili se v spoštovanju pred najsvetejšimi čutili svojega naroda.

Toda žal, skušnjava nas uči, da njihovo sovraštvo proti Kristusu in njegovi cerkvi presega vsa druga čutila.

Zato pa, slovensko ljudstvo, zavedaj se, da imaš izvojevati boj zoper sovražnike Kristusa in njegove cerkve, zoper sovražnike svojega verskega prepričanja, do zadnjega izdihljeja! (Gromovito odobrovanje, ploskanje in živio-klici.)

Spominjaj se Izveličarja, ki ni samo miru prinesel na svet, marveč tudi meč.

Ta meč ima vsak veren kristjan v svojih rokah, ta meč je molitev, ta meč je krščansko delo, ta meč je dosledno krščansko življenje, ta meč je vera, upanje in ljubezen, ta meč je vstrajnost, nevstrašenost, potrpežljivost, prizanesljivost napram osebam sovražnikovim, ne prizanesljivost napram laži in zmoti, ta meč je nevstrašeno krščansko dejanje v zasebnem in javnem življenju. (Viharni živio-klici in ploskanje.)

Slovensko ljudstvo! Besed je zadosti, — dejanja naj govore! — in končam z lepim geslom rajnega voditelja krščanskih katolikov v kulturnem boju: »Naprej, z Bogom, za resnico, svobodo in pravico!«

(Frenetično, dolgotrajno odobrovanje, ploskanje in živio-klici.)

Izobrazbi.

O pravoslavni Slovanih.

Slovanski narodi pripadajo dvem glavnim veram, katoliški in pravoslavni. Katoličani rimskega obreda smo vsi Slovenci, velik del Hrvatov, vsi Čehi in Poljaki; grškokatoliškega obreda pa del Hrvatov in Rusinov. Pri prvih je bogoslužni jezik latinski, pri poslednjih staroslovenski. Vseh Slovanov katolčanov je okoli 40 milijonov.

Ogromni del slovanskega rodu pa pripada še pravoslavni ali grškoiztočni veri. Semkaj

štejemo vse Ruse (Veliko- in Belo-Ruse ter del Malorusov), Srbe in Bolgare, ki pa niso vsi pod enim cerkvenim poglavarjem, ampak razdeljeni na posamezne patrijarhije. Vseh pravoslavni Slovanov bi bilo 95 milijonov. Razen teh dveh glavnih ver slovanskih (katoliške in pravoslavne) je pa tudi še nad pol milijona Srbohrvatov in okoli 60.000 Bolgarov (Pomakov) turške vere. Tudi slovanske protestante imamo, namreč med Lužickimi Srbi na Pruskem in med Slovaki na Ogrskem.

»Kako pa je nastala pravoslavna vera in kdaj so jo sprejeli Slovani?« poprašuje rado vedni čitatelj. Predno morem na to odgovoriti, omenim še na kratko pokristjanjenje Slovanov.

Kakor znano, so začeli šele učenci sv. Cirila in Metoda med južnimi in zapadnimi Slovani uspešno delovati in širiti sv. vero. Iz njih rok so prejeli krst Slovenci, Hrvatje, Srbi, Bolgari, Čehi in Poljaki. Na svojih vojaških pohodih so se Rusi leta 1000 približali Carigradu ali Bizancu in spoznali vero Kristusovo. Knez Vladimir Veliki se je dal krstiti in kmalu je tudi ves narod popustil svoje malike.

Ali Carigrad, glavno mesto bizantinskega cesarstva, ki je obsegalo ves balkanski pplotok, je imel postati za Slovane kmalu usodopoln. Verski prepri so razdajali to veliko cesarstvo, ki mu je v cerkvenih stvareh načeloval carigradski patrijarh. Kakor je moč in slava bizantinskih cesarjev vedno bolj rastle, tako so se tudi patriarhi v Carigradu obdajali z vedno večjim sijajem in ostali le še na videz podložni rimskemu papežu. Kmalu so se skušali otrestiti tudi tega podložništva in razmere med sv. očetom in patriarhom so postale vedno bolj napete.

Za časa cesarja Mihaela III. se je usodopolni prepri začel. Ničemurni cesarski dvorjani so spodili pobožnega patriarha Ignacija iz Carigrada in posadili na njegovo mesto Fokija, moža cesarske rodovine. Ta pohlepnež odpove papežu pokorščino in ga začne dolžiti zmot. Nič ni pomagalo, da ga je papež Nikolaj proklel, zlih posledic njegovega počenjanja le ni mogel odvrniti in razkol med rimsko in carigradsko cerkvijo je bil gotov.

Po smrti Mihaelovi se Ignacij zopet povrne na patriarhov prestol rimskokatoliški, a kmalu nato umre. Pregnani Fokij zasede zopet po zvijači izpraznjeno stolico, a le za malo časa. Ker je papež Fokija zopet izobčil, se cesar Leon VI. ojuanači in zapre Fokija v samostan, kjer je nesrečnež tudi umrl leta 891. A kljub temu se razmerje med papežem in patriarhom ni izboljšalo, marveč celo poslabšalo. Ločitve med Rimom in Carigradom ni mogel nihče več zadržati in patriarh carigradski je postal poglavar vzhodne ali grške cerkve, ki so se ji morali kmalu podvreči vsi kristjani tega cesarstva.

Večkrat se je poizkusilo, združiti odpadle Grke zopet z rimsko cerkvijo ali zastoni. Šele cerkveni zbor v Florenci na Laškem je imel vsaj ta uspeh, da se je del odpadlih kristjanov zopet povrnil nazaj, a obdržali so seveda svoj grškokatoliški obred. Te Grke imenujejo »zedinjene Grke« ali unijate.

Vrnimo se k našim slovanskim bratom, da vidimo, kako da so dogodki carigradski na nje vplivali. Povedal sem, da je prvi razširjevalec krščanstva na Ruskem bil knez Vladimir Veliki. V svoje prestolnici, v Kijevu je ustanovil metropolijo za vso Rusijo. Ceravno je pa bil le-ta odvisen od carigradskega patriarha, ostal je vseeno do konca leta 1100 zvest papežu, še potem, ko je bil razkol že davno gotov. — V tem so se začeli politični boji Velikorusov ali »Moskalov« z Malorusi ali »Kijevčani«. Močnejše »Moskale« je jezilo, da je bil sedež vseruskega metropolita Kijev ne pa Moskva in radi tega so si tudi v verskih rečeh

začeli nasprotovati. Nazadnje se Velikorisi (Moskali) odtrgajo od katoliškega metropolita kijevskega in postavijo svojega razkolnega. Ker je kijevski metropolit Izidor sklenil v Florenci »unijo« s papežem, ostali so Malo Rusi do začetka 17. stoletja zvesti Rimu in šele silovito preganjanje ruskih carjev je pripravilo nekaj Malorusov do tega, da so prestopili v razkolno rusko cerkev, ki ji načelujejo ruski carji.

Kar se tiče Bolgarov in Srbov omenim na kratko.

Razni politični razlogi in naravna bližina v Carigradu je dokaj pospeševalo razširjenje razkola med Bolgare in Srbe. Vendar sta ta dva naroda več kot 300 let omahovala med Rimom in Carigradom. Ze Fokij je razpel svoje mreže med Bolgari, a ti se mu niso udali. Nemška nevarnost je Bolgare približala Carigradu, a pod carjem Simeonom sklenejo zopet zvezo s papežem, ki se je pa kmalu razušila.

Pod turško oblastjo so bili Bolgari pokorni carigradskemu patrijarhu. Grška krutost je povzročila upor med Bolgari, ki so si slednjič ustanovili svojo lastno metropolijo. Okoli leta 1860 se je na Bolgarskem pripravil važen preobrat. Ves bolgarski narod je namreč hotel prestopiti v katoliško cerkev, ali silne roke ruske vlade so preprečile namero.

Slično se je godilo Srbom. Pod carjem Dušanom so se približali rimski cerkvi, a kosovska bitka leta 1389 ni pokončala le države srbske, ampak tudi vse namene, prikloniti se Rimu. V dobi petstoletne turške sužnosti so Srbom načelovali carigradski in ogrski patrijarh, sedaj pa jih vodi sinod metropolitov v Belgradu.

Pravoslavje se je pri Srbih kot pri Bolgarih ohranilo le vsled zunanjih dogodkov. Bog da, da bi jih ti zopet ne ovirali v bodočnosti.

Političen pregled.

CESARJEVO ZDRAVJE.

Ze zadnjič smo na kratko omenili, da cesar nekoliko boleha in da je vsled tega opustil neko popotovanje in tudi onih običajnih posetov pri cesarju ta mesec ne bo. Toda cesar je že boljši. Nedavno se je podal že na izprehod. Izgleda zelo dobro. Dne 1. oktobra je mislil odpotovati na lov na Gorenje Štajersko, a je po nasvetu zdravnikov to misel zaradi neprimernege vremena opustil. Neki minister, ki je te dni s cesarjem govoril, pravi, da se je naravnost čudil njegovi duševni in telesni svežosti. Njegova hoja je lahka in barva obraza zdrava. Vprašal je cesarja, zakaj ne odpotuje na letovišče. Cesar je odgovoril: »Poglejte me vendar! Kaj mi je tega treba!« In nato se je smejal.

DRUGA SEJA DRŽAVNEGA ZBORA.

V torek minulega tedna se je po enotenskem presledku zopet sešel naš parlament k seji in je po nekaterih neumnih prepirih med veselimi poslanci začel razpravo o lekarniškem zakonu. Nek poslanec je priporočil uvedbo lekarniških zbornic. Koncem te seje je hrvaški poslanec Ivčević izjavil, da je interpelacija italijanskega poslanca o dogodkih na Reki povodom povratka Sokolov pravo zavijanje dejstev. Neki poslanec je vprašal naučnega ministra, kaj meni o tem, če naj se pusti tudi realcem vstop na vsučilišče, ki imajo maturo. Minister je nato priporočal, da se razširijo študije realcev na osem let.

KOLIKO SEJ BO IMEL DRŽAVNI ZBOR?

Pred kratkim so se sešli načelniki državnozbornskih strank ter so se posvetovali o sejah. Sprejet je bil predlog poslanca Kramarša, da bodeta odslej na teden dve seji državnega zbora, v torek in petek. Na vrsto pridejo: zakon o umazani konkurenci, predloga o krajevnih železnicah, poddržavljenje severne železnice, za kar je bil izvoljen naš poslanec Šuklje za poročevalca, dalje zakon o zemljiških knjigah, kongrua in tiskovni zakon.

VOLIVNA PREOSNOVA — BOŽIČNO DARILO.

Kakor sedaj stvari v odseku stoje, se bo z drugim branjem volivne predloge moglo začeti v zbornici skoro gotovo šele v drugi polovici meseca novembra, po končanem delegacijskem zasedanju, tako da bi tik pred božičnimi prazniki bilo v zbornici odločilno glasovanje. Nove volitve bi bile radi velikih priprav skoraj gotovo šele meseca maja, in sicer se bodo vršile po celi Avstriji na en dan. Če se bo pa delegacijsko zasedanje pričelo šele v drugi polovici meseca novembra in trajalo potem kake štiri tedne, potem se bo pa volivna preosnova še bolj zakasnela, morda za cela dva meseca.

NUJNI PREDLOG POSLANCA DR. ŽITNIKA.

Dr. Žitnik in tovariši so v torkovi seji državnega zbora nujno predlagali državno pomoč za pogorelce v vasi Studenec, okraj Postojna.

KAJ DELA ODSEK ZA VOLIVNO PREOSNOVO?

Prav hitro rešuje paragrafe vladne volivne predloge in ga prav malo ali nič ne ovira dr. Tavčarjevo vmešavanje z različnimi izpreminjevalnimi predlogi. Tudi odsekov pododsek, o katerem smo več povedali zadnjič, bo najbrže kmalu rešil svoje delo. Neki poslanec namerava v odseku staviti predlog, da dobi po dva glasa: 1. Vsak oženjen mož, ki je star 35 let in ima vsaj enega otroka; 2. vsak, ki je dovršil vsaj srednje šole. Za ta predlog, ki naj bi ustvaril nov privilegij, utegnelo glasovati je trije člani katoliškega centra, trije Vsenemci in štirje veposestniki.

ALI BO KAJ S PREOSNOVO?

Kakor vse kaže, splava protivnikom volivne preosnove upanje, da se nove volitve vrše po starem redu. Do 30. prosinca sicer ni daleč, toda državni zbor more tudi v tej kratki dobi spraviti volivno preosnovo pod streho. Razni slučaji seveda niso izključeni. Tistim pa, ki žele, da bi se nove volitve bodočo pomlad vršile po starem redu, bodi povedano: Ako sedaj državni zbor ne reši volivne preosnove, bodo delavske množice po mestih in delavskih krajih napravile take razmere, kakor so danes v Rusiji. In naša država je že danes podobna ognjeniku, v katerem buče in šume uničujoče sile. Dalje je pribito, da bi se nova zbornica morala takoj zopet baviti z volivno preosnovo. Razmerje strank bi bilo isto, torej tudi volivna preosnova ne bistveno boljša od sedanje. Torej bi imeli brez vsacega vidnega uspeha le nečuvne boje pri novih volitvah in ogromne stroške. To vedo vse stranke, to je znano vladi, in zato se boje obstrukcije proti volivni preosnovi tudi tisti poslanci, ki niso njeni prijatelji. Ako pa obvelja sedanji načrt, bode ga mogoče že v doglednem času izboljšati. Za to pa je sklenila »Slovanska zveza«, da se naj njeni člani v odseku z vso odločnostjo upro-

napovedanemu predlogu, ki zahteva dvetretjinsko večino za bodočo razdelitev volilnih okrajev. Slovani, osobito Jugoslovani, bi mogli le v tem slučaju glasovati za dvetretjinsko večino, ko bi bil sedanji načrt v vsakem oziru popoln, to je, v narodnem pogledu povsem pravičen. Sedanji sklepi v odseku so bili storjeni ali potom kompromisa med strankami ali pa vsled preglasovanja, kar velja ravno glede Koroške in Štajerske.

DR. ŠUSTERŠIČ O DEŽELNI AVTONOMIJI.

V pododsek odseka za volilno preosnovo je bil izvoljen naš poslanec, predsednik »Slovanske zveze« dr. Šusteršič, kateremu popolnoma zaupamo, da bo tudi tu kakor povsod čuval naše jugoslovanske žele in težnje. Dr. Šusteršič se je o razširjenju deželne avtonomije v pododseku izjavil, da Jugoslovani vobče pozdravljajo širšo deželno avtonomijo. Toda tega vprašanja ne more rešiti sedanji državni zbor. Tudi mora naglašati, da je širša deželna avtonomija v najtesnejši zvezi z varstvom narodnih manjšin. Zato mora ugovarjati, da bi se o tem vevležnem vprašanju razpravljalo v zadnjem trenutku, takorekoč na vrat na nos.

ČEHI PROTI DR. TAVČARJU.

Liberalni Čehi, ki zahtevajo skupno z našimi poslanci splošno in enako volilno pravico in se zadovoljujejo, ker poznajo položaj v parlamentu, s sedanjim vladno predlogo, dasi se jim godi krivica, zlasti na Nižje Avstrijskem, ker pol milijona Čehov ne dobi niti enega poslanca, so nastopili ostro proti našemu »stričku« in političnemu šušmarju dr. Tavčarju. Neki češki list ga je ostro napadel in imenuje dr. Tavčarjevo »delo« v odseku za volilno preosnovo pravo falotstvo na načelih svobodomiselnosti, odločno ga grajajo, da je zatajil liberalizem in pomaga stanovom s predpravili. Ogorčeno zavračajo njegovo očitjanje, da so Čehi izdali Slovence in odklanjajo njegovo zahtevo po obstrukciji, češ, da se Mladocihi ne bodo nikdar spozabili, da bi z ozirom na morebitno škodo svoje stranke izdali svoj svobodomiselni program in koristi slovanskih narodov, kakor jih je dr. Tavčar. Zato ne najde pri Mladocih niti najmanje podpore. »Narodni listi« napovedujejo dr. Tavčarju popolno blamažo, češ, da bo njegova obstrukcija izginila brez sledu, ter sklepajo: »Ako kdo drugi volilne reforme ne prepreči, gospodu dr. Tavčarju se to gotovo ne posreči«.

»SLOVANSKA ZVEZA« V ODGOVOR NA NAPADE NA NJENEGA NAČELNIKA DR. ŠUSTERŠIČA.

Dr. Šusteršič je poročal o razpravah v odseku za volilno reformo ter dokazal, da kaj več doseči za obmejne Slovence je bilo naravnost izključeno. Slovenski poslanci bi torej storili največjo politično in narodno napako, ko bi z obstrukcijo preprečili volilno reformo. Konec obstrukcije bi bil — velika blamaža in stari volilni red. — Po daljši razpravi je »Slovanska zveza« sklenila priznanje in zaupanje tovarišem v odseku. Klub je sklenil, tudi zanepreči delati z vso močjo na to, da se prepreči dvetretjinska večina, ki z njo hočejo zavarovati dozdanjo razdelitev okrajev.

NOVA ČISTA STRANKA NA ŠTAJERSKEM.

Zadnji čas se je začelo med mladimi politiki v Celju neko novo gibanje, ki hoče ustvariti novo stranko na Štajerskem. Nova čista stranka na Štajerskem, ki jo predstavlja Spindler, se že ponaša s svojim programom, ki je prava kolobocija. Pravila obsegajo 41 točk, v katerih mrgoli nebrot predsednikov, blagaj-

nikov in tajnikov. Določeno je pravzaprav samo to, koliko mora vsakdo plačati v stran-kinjo blagajno. Kolikor ima program v sebi narodnega in gospodarskega, je pa slab po-
snetek tega, kar ima že S. L. S. Zmeda poj-
mov se razvidi iz določila, ki zahteva svobodo
prepričanja, a se obenem zavzema za čisti
nauk Kristusov!

ZAGREBSKA GOSPODARSKA RAZSTAVA.

Listi hvalijo to razstavo s pripomnjo, da
so na njej zastopani bolj vlastelini, ne pa
toliko priprosti zemljaki; razstava torej ne
kaže obnega gospodarskega napredka na Hr-
vaškem. Najbolje je uspela živinska razstava,
zakaj v živinoreji je dosegel hrvaški kmet že
svojega vlastelina. Nagrad v denarju se je
kmetom razdelilo do 20.000 K.

VESEL POJAV NA ZADRUŽNEM POLJU!

Dne 27. m. m. so se na poziv č. g. Ivani-
ševića sestale dalmatinske zadruge, ki stoje
pod nadzorstvom deželnega odbora. Tega
zboru se je udeležil tudi zastopnik naše »Za-
družne zveze«. Med drugimi so bile vspre-
tete tudi sledeče resolucije: Z veseljem se
vzame na znanje poročilo zastopnika ljubljans-
ke »Zadružne zveze« glede nameravane
ustanovitve pododbora za Dalmacijo ter se
prosi »Zvezo«, naj do 1. novembra t. l. do-
pošlje vsem dalmatinskim zadrugam načrt
pravil tega pododbora. Ker na sestanku ni
zastopana večina vseh zadrug in zategadelj
ni moč odločiti bodisi o kakih krajevni »Zvezi«,
bodisi o priklopljenju k kakšni izvendalmatin-
ski »Zvezi«, se pozivlja starešinstvo, naj skli-
če do konca novembra zadrružni zbor, kjer
naj se zadruge izjavijo, hočejo li pristopiti
kakšni deželni zvezi pod nadzorstvom dalma-
tinskega deželnega odbora ali pa pristopiti
»Zadrružni zvezi« v Ljubljani.

ŠVICARSKI KATOLIŠKI SHOD.

Zadnjič smo poročali o velikem shodu
ogrskih katolikov in danes prinašamo zopet
kratko poročilo o švicarskem katoliškem
shodu, da bodemo videli, kako se gibljejo ka-
toliki po celi Evropi in prirejajo velike shode,
ki ne ostanejo brez posledic. Slavnostni ob-
hod švicarskega katol. shoda je bil nad vse
veličasten. Obhoda se je udeležilo približno
20.000 oseb s tridesetimi godbami in 200 za-
stopniki švicarskih katoliških akademikov na
čelu. Dijaskih zastav je bilo 20.

SHOD ITALIJANSKIH KATOLICANOV.

Tudi v Italiji so se sešli katoliki, ki so
pa žal razcepljeni v tri stranke. Pred krat-
kim so se sešli v Maženti zastopniki nekonservativnih
katoliških strank s kardinalom Fer-
rarijem na čelu. Med drugimi govorniki je na-
stopil Kameroni prvi katoliški kandidat, ki je
bil dné 6. oktobra 1904 izvoljen v italijanski
državni zbor. Kameroni je zlasti slavil papeža
Pija X., da je opustil gojlo »nonexpedit«, ki
je doslej vezalo katolice in jih sililo k brez-
delju. Navzočnost milanskega kardinala Fer-
rarija, ki je jako popularen in vživa vse zau-
panje papežev, je dala temu katoliškemu
shodu še večji pomen.

VOJNA MOČ BOLGARIJE IN TURČIJE.

Ker bo prej ali slej prišlo do vojske med
Turčijo in Bolgarijo, se že sedaj vojaški krogi
bavijo z vprašanjem, kako bi izpadla vojska
med tema državama. Mnenja so različna. Eni
zagotovo upajo v bolgarsko, drugi v turško
zmago. Prvi naglašajo, da je bolgarska vojska
najbolj izveščana na Balkanu. Bolgarija
bi v vojnem slučaju razpolagala z 235.700

možni pehote, 17.500 konjeniki, 27.600
topničarji, 8700 pionirji in 1500 pomor-
ščaki, vsega skupaj z 291.000 možmi. Drugi
pa opozarjajo na to, da ima Bolgarija malo
nadomestnega materiala, da manjka konj
in so prometne zveze zelo slabe. Čete bi mo-
rale po Balkanu korakati šest do sedem dni,
predno bi dospelo do svojih zbirališč. Na-
sprotno pa Turčija razpolaga z 450.000 možmi
— 20.000 konjeniki in 1000 topovi. Posebno
lahko vpokliče Turčija nadomestne čete iz
Male Azije, odkoder lahko v 28 dneh dospe
v Evropo 144 bataljonov, ne da bi kedro mogel
zabraniti pot po morju.

ZA PREPRICANJE IN VERO.

V Mehelnu, kjer biva belgijski nadškof,
se je zbralo te dni 800 učiteljev, da sprejmo
dobrohotno počaščenje, ki ga jim je priredilo
belgijsko katoliško ljudstvo. L. 1879 namreč,
ko je prišla z nezatno večino glasov na kr-
milo liberalna vlada, je bila odpravljena iz
vseh šol pod pretvezo »nepristranosti«
vera. Ob tej priliki je izjavilo 2000 učiteljev,
da na takih šolah ne bodo poučevali, ker jim
to ne pripuščata lastna zavest. Katoliciani so
šli na boj proti brezverskim šolam, osnovali
so svoje šole, nastavili po njih sebi zveste
učitelje in kmalu se je dogodilo, da so stale
»brezverske« šole prazne. Zdaj, ko so se raz-
mere že davno izpremenile, živi še 800 učiteljev
od tistih 2000, ki so se svoj čas odpo-
vedali državni službi. V Mehelnu jih je zdaj
v zahvalo njihovi zvestobi počastilo ljudstvo
in pri slavnostnem zborovanju je prejel vsak
od njih papežev častni križ »pro Ecclesia et
Pontifice«. Sam list »Patriote« je žrtvoval
zanje 25.000 frankov. Isto so storili tudi drugi
katoliški listi.

65.000 RUBLJEV ZA CARJEVO GLAVO.

Na tisoče revolucionarnih listin, ki se ti-
skajo v Ženovi in Curihu, vtihotapijo dan za
dnem na Rusko. V teh listinah stoji, da dobi
tisti, ki umori carja, 65.000 rubljev nagrade,
a kdor umori prestolonaslednika, polovico te
svote. Ta oglas končuje: »Bodi prepričan, da
ti bo izplačana omenjena svota dan po izvr-
šitvi slavnega čina. Če umrješ, dobe v treh
dneh to svoto tvoji sorodniki. Oprosti nas
carstva in sužnjosti in Rusija te bo blago-
slavljala!« Kdo bo izplačal, to ne stoji v
listini.

Listek.

Med slepimi.

Malči je stekla lahkkih nog in s srečnim
srcom nizdolu. Zdelo se ji je, da so zbežale od
nje vse nadloge in skrbi mladega življenja, in
v svesti si je bila, da je obrnila današnje dolo-
odne svojemu bližnjemu v prid in tolažbo. Še
le ko je obstala pred vilo gospe svetnikov, šel
ji je teman oblaček preko prijaznega obra-
za, ki se je še nedavno smehljaj. Za hip se je
bila zapoznala, zato je pričakovala male ne-
vihte.

Gospa vdova svetnikova je bila pravkar
vstala iz mehkih blazin. Nevolja ji je sijala z
obrazu in hladno je sprejela mlado gospodi-
čno, svojo vnukinjo. Malči se je sicer malo
ustrasila, pa takoj prijazno pozdravila gospo
in jej opravičila svojo zamudo.

»Je že dobro, Malči, in ne hlini se preveč!
Poznam te dobro. Pot v cerkev seveda ti je

važnejša in pomembnejša kakor dolžnosti, ki
jih imaš napram svoji stari materi. To imaš
od svoje napačne vzgoje! V omejenosti si
vzgojena, omejena boš ostala — to imaš od
svoje nesrečne matere! Iz vsmiljenja sem te
zvela k sebi, da bi te naučila česa višjega in
boljšega, da se ne bi tvoj duh plazil ob takih
nizkosti...«

»Oprosti, mama«, — jo je hitro prekinila
Malči, »najvišje je pač Bog in najlepše in naj-
boljše je, če njega ljubimo, če se njemu poko-
rimo.«

»Ne govori mi svojih neumnostij! Za-
lostno je, da nimaš v vsem svojem obnašanju,
v vsej svoji nravi prav nikakih duhovitosti.
Ah, jaz revica! Čemu hodim v to neumno
kmetiško vas? Vedno zapuščenca, sama naj-
bom! Nimam človeka nadarjenega in duhovi-
tega, ki bi z menoj občeval. Niti prijaznih be-
sed in odgovorov ne dobiš pri teh ljudeh. Ah,
saj pravim!«

»Glej, mama, kako krasen dan!« je pričela
po malem presledku zopet Malči, da bi napra-
vila konec nepotrebnim tožbam stare matere.
»Danes boš imela velik užitek od svojega
sprehoda!«

»Bodi odkritosrčna in ne prikupuj se mi,
ko te poznam! Moje bolne noge so kakor na-
laš za ta kamenita pota. Parkov nikakih, niti
sprehajališč, da bi človek kmalu zeval od pre-
velike vročine, kakor kokoši. Nikakih drevo-
redov, nikakih gostiln, nikakih zabavišč! Take
naj bodo nedelje v tem zapuščenem kraju! Se-
veda, priprosto ljudstvo, sploh ljudje tvojeja
kopita, hodijo v cerkev in zopet v cerkev. In
to naj bi razumnej in izobraženi dami do-
padlo? Ah, zakaj sem bila tako nesametna,
da sem zopet prišla v to zamazano kmetiško
gnezdo! Razjarjena je hodila gospa gorindol
po krasno opravljeni dvorani in včasih ob-
stala. »Ti seveda nimaš zmisla za moje bo-
lezni. — Okrog hoditi, seveda...«, se je skoro
jezno obrnila h Malči, ki ji je pripravljala kavo.

»Sedi, mamica, kava je tu«, jo je prijazno
povabila Malči.

»Da, če bi bila le količkaj užitna! Dobro
se sploh ne dobi v tej kmetiški vasi. Prav tak
je tudi kruh«, je zagodrnjala in pogledala na
fini mlečni hlebec, ki je stal pred njo. »Zelo-
dec sem si že pokvarila nad tako hrano, in
glava me je začela boleti. Nobeno jutro nima
človek miru. Ljudje so brezobzirni, da je le
kaj! Vstajajo na vse zgodaj, loputajo z vrati,
in komaj se zdani, me budi iz sladkega spanja
neumno zvonjenje. Ah, ne da se popisati, kaj
moram vse pretrpeti na stara leta.«

Tako je tožila med vsem zajutrkom in še
dalje venomer. Nobena stvar in nihče ni bil
gospoj Pilkovi po volji, in Gospod Bog bi bil
imel mnogo posla, če bi bil hotel ob svojeni
stvarjenju vse urediti po njenih »mogočnih«
željah.

Gospa Pilkova se je jako nesrečno omo-
žila. Bila je od nepremožnih starišev in sto-
pila je v zakonski jarem pravzaprav samo iz
zabave, da bi lepše in prijetnejše živela. Tudi
je ni pri možitvi! prav nič oviralo, da je bil
soprog protestant, ona pa katoličanka. Sicer
pa je bil mož dober in nikdar je ni oviral v iz-
polnjevanju verskih dolžnosti. Da je bila za-
šla tako globoko, si je bila sama vzrok. Šla je
skozi življenje brez ozira na desno in levo, ob-
čevala z brezverskimi osebami, vse verske
»otročarije« vrgla skozi okno in si vstvarila,
kakor je večkrat zatrdjevala, sama svojo vero.

Kakšna opora in tolažba ji je bila ta njena
vera, se je pokazalo prav kmalu. Njena stra-
stna in trmoglavna narava, ki ni poznala nika-
kega zatajevanja, je kmalu začela kazati na-
sledke: Naselil se je v hišo nemir, in z njim
nezadovoljnost, razdor in nesreča.

Gospod Pilko je bil dober in miroljuben
mož, ki je izkušal ugoditi vedno vsem zahte-

vam svoje slavohlepne in zapravljlive gospe. Misli! je, da boče potem mirnejša in zadovoljnejša. Pa bilo je zastonj. Domače razmere so ga vedno bolj in bolj pritiskale k tlom, in postal je v kratkem pravi revež.

V najlepših letih je bilo, ko ga je zadela kap. Gospa je bila rešena težkega jarma, o katerem je tolikokrat tožila. Imela je dvoje otrok: sina, ki se je bil navzel od matere vseh slabih lastnosti, in hčer, ki se je bila vrgla po očetu in bila popolno nasprotje svoje matere. Sin je bil materi vse, in že v mladosti mu je izpregledala, karkoli je napačnega storil. Za hčer pa se ni brigala; do nje je bila mrzla, večkrat celo naravnost krivična.

Oba otroka sta bila vzgojena v katoliški veri. Deklica Elizabeta je bila dobra in pobožna, in zaupanje v Boga je ni zapustilo nikoli; v Bogu je vedno iskala tolažbe, kadar sta se prepirala oče in mati, v njem je iskala moči, ko jo je mati prezirala. Ves drugačen pa je bil sin Egon: Komaj je malo odrasel, je že zabavljaj čez vse blago in sveto — čez vero in cerkev.

Gospa Pilkova se je po moževi smrti kaj bridko prevarila. Premožnja in denarja ni bilo skoro nobenega, a ona je upala, da bo živel tako sijajno in zapravljlivo kakor prej tudi nadalje. Pa se je kmalu potolažila, ker je uvidela, da po isti poti ne more več hoditi; zato pa je njena sitnost in »visokost« rasla od dne do dne.

Dogodilo se je, da se je v tiho in ponižno Elizabeto, še bolj pa v njene čednosti in njeno deviško ljubeznjivost zagledal mlad, občespustovan mož. Bil je trden značaj in zvest katolik. Sicer ni imel denarja in bogastva — bil je preprost uradnik — imel je pa pošteno srce in pridne roke, ki se niso nikdar strašile dela. Saj to je tudi največje bogastvo. Tudi Elizabeta se ga ni branila; uverjena je bila, da bosta lahko hodila skozi življenje.

Pač pa se je protivil zvezi nekdo drugi: bila je Elizabetina mati. Zveza se ji je zdela premalo sijajna, prerевна, in da se je še bolj protivila, je bil vzrok, ker je bil zaročenec odločen in veren katoličan.

Po dolgih prošnjah po mnogem praznem besedičenju in prigovarjanju je vendar prišlo do poroke. Elizabeta za doto ni dobila niti krajarja. Nekoliko priprostega pohištva, ne-

koliko perila in kuhinjske posode — to je bilo vse. Oče je bil menda umrl brez oporoke, in materi denar kar ni hotel iti izpod rok: »Imam vsega premalo; da bi pa morala radi tebe na stara leta stradati, tega ne morem in ne smem. Čemu pa jemlješ berača? Se kešala se boš!«

Elizabeta pa se ni kesala. Srečna in zadovoljna je bila v novem stanu. Saj je kraljeval nad novoporočencema božji blagoslov, med njima pa mir in ljubezen. Večkrat je poročala Elizabeta materi o svoji zakonski sreči, a vsa poročila niso našla odmeva v srcu ponosne matere. Vdova je živelja odslej le za svojega sina. Študiral je na Dunaju pravo, in zanj ni bil noben denar prevelik, nobena žrtev ne pretežka. Elizabetina tiha sreča pa je bila trn v materinem srcu: Včasih je sicer mati zahrepnela po svoji hčeri, in včasih se je je celo polotil kes, da je tako trdo ravnala z njo, a vsako hrepenenje, vsak kes je zopet udušil njen neupogljivi ponos.

In leta so bežala.

Elizabetina družinica se je bila pomnožila za troje drobnih glavic. Prvorojenka je bila Malči. Tudi to ni omečilo trde matere-vdove. Pisala je svoji hčeri:

»Kjer ni denarja in premoženja, so otroci odveč. Družini so le breme in nadloga, in krivica je, da se sploh rodijo...«

Elizabeta pa je bila preveč uverjena, da je dober otrok pravi dar božji, in ni se jezila nad neusmiljenimi besedami brezsrčne matere. Malči je rasla in je bila kmalu opora in pomoč družini. Pridna in pobožna, zdrava in cvetoča je bila starišem v veselje, bratcema pa v zgled in vzpodbudo.

Prišlo pa je bilo kar nenadoma. Malo družinico je zadel težak udarec. Oče je bil zbolel, in šad dolgotrajne in mučne bolezni je bil, da je ohromel in da ni mogel več opravljati svoje službe. Nakazali so mu bil majhno pokojnino, in zgodilo se je, da je neljuba revščina potrkala na vrata.

V tistih težkih dneh je spoznala šele družinica, kaj premore zaupanje v Boga in kakšna moč tiči v udani molitvi. Na ljudi se niso mogli bogve kaj zanašati. Gospa Pilko, Elizabetina mati, jim je še bolj obrnila hrbet in namesto tolažilnih besed je imela na jeziku le zabavljice in na ustnih le trpke, pomilovalne nasmehe.

A Bog svojih nikdar ne zapusti. To se je pokazalo tudi v ubogi družinici. Po preteku enega leta se je možu bolezen nekoliko zboljšala, da je mogel rabiti vsaj svoje roke. Od nkega advokata je dobival delo na dom, in bilo je boljše, kakor nič. Bilo je vsaj za prvo silo.

Kar naenkrat pa je prišlo pismo od Elizabetine matere. Glasilo se je:

»Draga hči! — Nič kaj dobro se ne počutim. Manjka mi družbe in zabave, nervoznost me muči. Sla bi rada kam v letovišče. Prosim, pusti mi hčerko Malči, da me bo spremljala in da mi bo v letovišču v pomoč in kratek čas. Saj veš, kmetijskih poslov ne maram, ker so prenerodni. Bodi tako dobra in ustrezni moji želji!

Te pozdravlja

Tvoja mati.»

Pismo je bilo res nekaj nenavadnega. Elizabeta ni hotela odreči materine želje, dasi je užila od nje marsikatero žalitev. Upala je pa tudi, da se hčerki ne boče godilo ravno slabo in da boče morda s svojo ljubeznjivostjo in pobožnostjo vsaj nekoliko izpreobrnila staro mater in obrnila njeno srce zopet k dobremu Bogu.

Tako je prišla Malči v hišo gospe Pilkove in je zgledno in potrpežljivo prenašala njene brezštevne sitnosti že nekaj let.

Tudi tisto lepo nedeljsko jutro, ko se začena naša povest, Malči ni prineslo nobene mirne in vesele ure.

Drugi dan pa je bila Malči vsa drugačna, ko si je bila od stare mamice izprosila dovoljenje, da sme za par ur od nje iz hiše.

»Kam pa greš?«

Malči je bila prepoštena in preveč odkritosrčna, da bi bila tajila in prikrivala. Povedala je vse kar naravnost; tudi ni bilo nič hudega in napačnega, da bi bila morala zavijati ali prikrivati. Povedala je vse o Maruški in njenih očeh.»

»Seveda«, se je jezila gospa Pilko, »občevati z berači je tvoje največje veselje. Glej, dekle, da pri tem ne boš zanemarjala dolžnosti, ki jih imaš do mene! Naj bo, le pojdi!«

(Konec prihodnjč.)

Razgled po domovini.

Birma. Prevzvišeni gospod knezoškof se je vrnil v terek z vizitacije in birmovanja v dekaniji semiški. — Birmancev je bilo v posameznih župnijah: Adlešiči 124; Crnomelj 342, Dragatuš 160, Metlika 403, Planina 40, Podzemelj 272, Preloka 72, Radovica 90, Semič 312, Suhor 146, Vinica 239, Vrh pri Vinici 30. V nedeljo 30. sept. je birmoval na Vrhu pri sv. Treh Kraljih. V ponedeljek se je odpeljal v Gornji Grad na Štajersko, kjer ostane nekaj dni. Potem se odpelje k škofskim posvetovanjem na Dunaj.

P. Placid Fabiani, provincial franč. provincije se je 27. septembra podal v Solnograd k provincialni sinodi kot zastopnik onih samostanov v lavatinski škofiji, ki imajo duh. pastirstvo.

Umril je v Škofji Loki vpokojeni župnik Alojzij Božič danes 28. septembra. Rojen je bil na Kupleniku pri Boh. Beli leta 1840. Služboval je kot kapelan v Poljanah nad Škofjo Loko, v Železnikih, Kamniku, Cerkljah in Preddvorom in slednjič kot župnik v Krašnji. Zadnja leta je bil v pokouju v Škofji Loki, kjer se je s posebnim veseljem bavil

kakor že prej kot kapelan, s čebelarstvom. Po dolgi mučni bolezni — celih devet mesecev ni bil v postelji in jih je le presedel — ga je smrt rešila nadaljnih bolečin. Pokopali so ga v soboto, ob 3. uri popoldne. R. I. P.!

Nesreča na postaji Jesenice. O tem se nam poroča: Ko je vponedeljek 24. sept. ob 1. uri 43 min. popoldne dospel vlak št. 16 iz Trsta na Jesenice, mudil se je železniški delavec Jožef Prosen tik tistega tira, po katerem je vozil došli vlak. Ker ga Prosen ni zapazil, v svoji zmedenosti ni vedel, kam da bi poskočil in že ga je zagrabil stroj, ga vlekkel kakih 20 metrov seboj, mu odtrgal obe noge in ga tudi na glavi težko poškodoval. Ponesrečenec je bil takoj mrtev.

Podeljena je župnija Stari trg pri Poljanah č. gosp. Francišku Zupančiču, kuratu na Ustju.

Sorška afera pred sodiščem. Pretekli teden se je končala obravnava glede dogodkov v Sori. Majhno kazeno so dobili oni, ki so se uprli oblasti namreč orožnikom. Mi jim tudi te kazni ne privoščimo, saj vemo, da so bili nahujskani. Obsojen bi moral biti glavni

hujskač, katerega je pa državno pravdnštvo pustilo v miru. Grmek se sedaj lahko v pest smeje, ker se mu ni skrivil najmanjši las. Ubogi ljudje bodo morali pa le v zapor. Razprava se je vršila pred deželnim sodiščem v Ljubljani. Trajala je par dni. Došlo je k razpravi precej poslušalcev, med temi je bil kajpada liberalni Brce, radi katerega se je vršila ta obravnava. Obtožence je zagovarjal liberalni advokat dr. Vodušek. Po enournem posvetovanju je sodni dvor prebral sledečo obsodbo: Luštrek in France Bukovec sta kriva hudodelstva javne nasilnosti po § 81, za kar dobi prvi 3 mesece, drugi 10 tednov z enim trdim ležiščem in postom na 14 dni. Vencelj in Marija Bukovec sta kriva samo prestopka po § 314, za kar dobi prvi 3, Marija pa dva dni zopora. Kavčič in Pernel se oproščata. Zagovornik vložil v imenu obsojenih pritožbo ničnosti. S tem je končano prvo poglavje sorške afere. Slišali smo, da se je proti Fran Susteršiču naredila ovadba radi krivega pričanja.

Sora — Knežak — Goče. Izid sorske pravde prinašamo zgoraj. Obsojeni so bili

zapeljani in nikdar nismo gojili želje, da bi bili hudo kaznovani. Vendar pa moramo opozoriti na druge pravde, ko so bili sojeni klerikalci. V Knežaku so bili izzvani obtoženci po nadučitelju Česniku in za malenkosten preprij jim je prisodilo sodišče ječe v skupni vsoti 57 mesecev. V Gočah je bil duhovnik Ferjančič obsojen na ječo po velikanski pravdi, češ, da je hujskal k pretepu, pri katerem niti navzoč ni bil in direktno priče nobenih hujskajočih besed niso slišale. V Sori pa je učitelj Grmek ljudi povabil, da se naj upró oblasti in vsled tega so se uprli okrajnemu glavarju in orožnikom, Brce se je zaklenil v šolo in ni pustil glavarja noter. Vprašamo državnega pravnika dr. Trenza, zakaj se je v goški aferi drugače postopalo, kakor v sorski?

Pomilostenje Knežčanov. Cesar je pomilostil več v knežški aferi obsojenih obtožencev, in sicer se znižja Fr. Urbančiču in Antonu Smerdel 4mesečna težka in poostrena ječa v strogi štiritedenski zapor brez poostrenja; Jožefu in Antonu Urbančiču se izpremeni 3mesečna težka in poostrena ječa v enak zapor 4 tednov; Jožefu Delostu in Janezu Slavcu (Rakarju) se izpremeni 5mesečna težka in poostrena ječa v enak zapor 2 mesecev in se jim izpregledajo pravne posledice. Prošnjam drugih obsojencev cesar ni ugodil. Tudi tu je bil vzrok liberalen učitelj Česnik, da je bilo toliko oseb tako hudo obsojenih.

Sladkor podražen. Sladkorni baroni so zopet podražili sladkor, in sicer za 10 K pri 100 kg. S tem bodo izkoriščevalci ljudstva, posestniki sladkornih čistilnic, zaslužili nad 7 milijonov kron. Sicer je pa tudi sladkorni davek tako visok, da vsaka gospodinja pri 1 kili sladkorja plača 38 h sladkornega davka! Kapitalistični oderuhi se seveda za ta davek odškodujejo s tem, da vedno bolj dražijo svoje izdelke. Drugod, po vseh državah se znižuje konsumni davek, pri nas pa narobe. Oderuhom se pa država seveda ne upa stopiti na prste!

Tudi čokolada se podražila. Avstrijski tovarnarji čokolade so sklenili tudi svoje izdelke podražiti z ozirom na naraščajočo ceno kaka.

Leposlovna knjižnica. Prvi zvezek te zbirke, roman »Razporoka« — Pavel Burget — je v knjigovoznici in ga bo založništvo razposlalo sredi meseca oktobra. Drugi zvezek »Hiša ob Volgi« in Turgenjeva »Stepni kralj« je tudi dotiskan in bo kmalu sledil prvemu zvezku. Založništvo bo obračalo svojo skrb tudi na to, da bodo cene tej zbirki prav nizke; tako velja prvi zvezek »Razporoka« pri 18½ polah samo K 2.—, vezan 1 K več, (francoski izvirnik stane v priprosti obliki broširan K 3.50, nemški prevod celo K 4.20, vezan K 5.40, torej je slovenski prevod polovico cenejši, darsiravno ne moremo tiskati visokega natisa). Kdor se želi na knjižnico naročiti, ali pa vsaj prejemati posamezne zvezke na ogled, naj blagovoli naznaniti svoj naslov založništvu »Kataloški Bukvarni v Ljubljani.«

Socialni demokrati ljubljanski so imeli 23. septembra zopet javen ljudski shod, ki je bil pa bolj pičlo obiskan. Govoril je Kristan najprvo o volilni pravici za ljubljanski občinski odbor. Bičal je liberalce in župana Hribarja, ki nima zmisla za to, da bi dal tudi nižjim slojem to, kar jim gre. Občinski odbornik Prosenec, katerega liberalci zlasti pa župan Hribar sovraži je obljubil, da bo deloval za razširjenje volilne pravice. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo od občinskega sveta, da spravi nemudoma v tir delo o volilni reformi v zmislu splošne in enake volilne pravice. Tako so torej tudi socialisti počasi pritolkli za krščansko socialnimi delavci, ki so že skoro pred letom nastopili za splošno

in enako volilno pravico ter opetovano pozivali župana Hribarja, naj stori svojo dolžnost. Pripravili so ga tako daleč, da je dal častno besedo, katere pa do danes še ni izpolnil. — V nadaljnjem govoru je obsodil isti Kristan, ki je na dan zadnjega katoliškega shoda v »Narodnem Domu« ljubljanskem z dr. Tavčarjem zabavljal čez »Slovensko ljudsko Stranko«, svojega prijatelja Ivana Tavčarja, ki na Dunaju v odseku obstruira — seveda brez uspeha — volilno reformo, da ne bi slovensko ljudstvo prišlo do svojih pravic. Kristan je slovesno izjavil v imenu stranke socialnih demokratov, da bodo pri volitvah njegovi pristaši nastopali proti vsakemu, ki je danes nasprotnik volilne reforme. Ker je edino le liberalna stranka nasprotnica volilne reforme, tedaj bodo morali iti socialni demokrati zoper njo v najhujši boj. Če bodo to storili, če niso bile Kristanove besede le puhla fraza, nam bo pokazala bližnja prihodnost.

Slovenski župani, varhi in gojitelji slovenskega jezika! »Domovina« piše: Državna pošta uprava namerava odpraviti dosedanjo poštno vožnjo s konji ter uvesti mesto nje vožnjo z avtomobili. Avtomobili vozijo po navadnih cestah s hitrostjo železniških vlakov ter bodo tako urejeni, da bodo v njih prostora za 10 do 12 oseb. Iz tega je razvidno, da bodo pošte z avtomobili takorekoč nadomestovale za osebe železnico ter ljudstvu mnogo več koristile, nego dosedanje vozne pošte s konji. Edina zapreka bo avtomobilom, vsaj nekaj časa, plašljivost konj, a ta se dá z ozirom na to, da bodo vozili avtomobili ob določeni uri, znatno omejiti, osobito, če se bodo dalo avtomobilu o pravem času primerno znamenje, naj ustavi. Na dosedanjih poštinih vozovih so bili iz večine napisi samo nemški, in če so bili dvojezični so dali slovenščino na drugo mesto in še tu z manjšimi črkami, kakor da smo mi manj vreden narod. Sedaj je čas, da občine zahtevajo, naj dajo na avtomobile povsod brez izjeme le slovenske napise. Ker vabijo politične oblasti župane, naj se o vožnji pošte z avtomobili izjavijo, se jim ponuja najlepša prilika staviti vladi odločni in nepreklicljivi pogoj, da dovoli občina vožnjo z avtomobilom v njenih mejah le tedaj, če bodo napisi na njih samoslovenski. Le vmesnih okrajih, n. pr. v cmureškem in mahrenberškem okraju naj se na nje denejo dvojezični napisi z enako velikimi črkami in sicer slovenščino na prvem ter nemščino na drugem mestu. Ta zahteva pa se mora v dotični zapisnik tudi zapisati, drugače nima nobene veljave. Ne zamudite te lepe priložnosti, pokažite, da se Slovenci po Vas zavedamo svoje narodnosti. Vi imate moč v svojih rokah, uporabite jo na korist in čast svojega naroda. **Ne zanašajte se na državne poslane, ki nimajo v ti zadevi zaslonbe, če se VI ne oglasite.** V okrajih, kjer so se župani o vožnji pošte z avtomobili že izjavili ter so morebiti na sramoto našo to zahtevo opustili, naj vložijo občine takoj svojo naknadno zahtevo pismeno po katerem državnem poslancu v roke trgovskega ministrstva na Dunaj. Ko so se delate železnice, smo to zahtevo v svoji nezavednosti prespali, takrat bodimo čuječi, saj nam daje član XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 l. vsó pravico, svoj jezik čuvati in gojiti, katere pravice nam ne sme nikdo kratiti.

»Slovenski Narod« in nova stranka na Štajerskem. Kakor smo že večkrat povdarjali, nova stranka na Štajerskem ni prav nič drugača kot filijalka kranjske liberalne. Štajerski liberalci, ki so doslej plavalji in tavalji po motni vodi, se čistijo in kristalizirujejo v posebno »neodvisno« stranko. Ime »neodvisne« pa zasluži tako malo, kakor hudodelec, ki na vi-

slichah visi. Odvisni so od kranjskih liberalcev, ki jih imajo tako na konopcu, da se jim vsak trenutek lahko zadrigne vrat. Resničnost naše trditve dokazuje poleg imen liberalnih strankinih generalov zlasti tisti »Narod«, ki v uredniškem delu prinaša široko razprto oklic na občni zbor dne 30. t. m. Umazani »Narod« je torej glasilo nove stranke. Po tem jih spoznajte!

Marija Zeller v Ljubljani. Ker se je v Celju občinstvo demonstrativno obnašalo ter pri eskortiranju Marije Zeller svojo nevoljo očitno izražalo, je odredilo oskrbništvó tukajšnje jetnišnice vsled telegrafičnega navodila celjskega okrožnega sodišča, da izstopi Zeller na postaji Zalog, in se z odgonskim vozom pripelje v Ljubljano, da se na ta način izogne radovednosti občinstva. Marija Zeller je majhne postave, precej dobro rejena, le na njeni bleđi barvi je bilo opažati bivanje večmesečne ječe. Govorila ni skoro nič. Zjutraj je njo in njene 4 tovaršice odgonski voz zopet čakal na dvorišu jetnišnice, ter se ob določenem času skozi nasprotno duri, da bi občinstvo ne zapazilo, odpeljal na južni kolodvor. Tam je vseh 5 jetnic takoj v spremstvu dveh orožnikov vstopilo v železniški voz in kmalu je oddrdral vlak ter jih odpeljal v begunjsko kaznilnico, kjer bo Marija Zeller po odbitku že prestanih 3 mesecev še bivala 15 mesecev.

C. kr. avstrijske državne železnice. Z dnem 1. oktobra 1906 stopi v veljavo na progi Trbiž-Ljubljana za 1906/07 novi zimski vožni red. Glavno premembo dosedanjega vožnega reda tvori izpod doslej v prometu stoječih nočnih vlakov št. 1717 in 1718. Namesto njih stavlja se vsaki dan v smeri Trbiž-Ljubljana v promet vlak št. 1719, koji je vozil doslej le ob nedeljah in praznikih (Trbiž odhod ob 8. uri 49 minut zvečer, prihod v Ljubljano, ter v nasprotni smeri novi vlak št. 1718 (Ljubljana odhod ob 7. uri 35 minut zvečer, v Trbiž dohod ob 10. uri 52 minut ponoči. Osozni vlaki z odhodom iz Ljubljane juž. žel. ob 7. uri 10 minut zjutraj, 11. uri 30 minut predpoldnem in 4. uri popoldne, ter oni z dohodom v Ljubljano ob 11. uri 15 minut predpoldnem, 4. uri 30 minut popoldne in ob 8. uri 40 minut zvečer stavljeni so v Jesenicah v zvezo z vlaki od in proti Gorici d. ž. — Trst c. kr. d. ž. — in ker se je progá Celovec-Jesenice ter Beljak-Rožna dolina otvorila dné vinotoka t. l. preko Glandorfa s severnimi progami državnih železnic in preko Rožne doline z vlaki od in proti Beljaku. Na progi Ljubljana drž. žel. Kamnik ter na dolenskih progah obdrži veljavnost zdajni vožni red tudi pozimi. — V Trstu, meseca kimovca 1906. — C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Novosti za prodajanje tobaka. Odposlanstvo društva tobanih prodajalcev v Gradcu je posredovalo pri generalnem ravnatelju tobačne režije na Dunaju, da bi ugodil željam tobanih prodajalcev, kar se tiče zavijanja raznih smodk. Ravnatelj dr. Kämpf je odgovoril, da je režija z novim zamotavanjem že poskusila in da bo vsa stvar sploh v kratkem rešena. Za božič bodo prejeli prodajalci tobaka takozvane »Geschenkkistchen«, kjer se bo nahajalo po 50 britanik, trabuk in regalit. Istotako se bo nahajalo v takih skrinjicah tudi po 50 havank obeh novovpeljanih vrst. Kar se tiče poškodovanih smodk, so glavni založniki tobaka primorani, vse vzeti nazaj, če niso bile poškodovane pri transportu. Isto odposlanstvo je govorilo pri referentu tobačne režije, dr. pl. Svobodi za izpremembo novovpeljanega nedeljskega počitka. Dr. Svoboda je izjavil, da je to za enkrat nemogoče, pač pa se dovoljuje prodajalcem v posebnih slučajih izjeme.

Zasačeni razširjevalci papirnatega denarja. V Škocijanu so prijeli Martina Orma,

doma iz Dobrave, sodni okraj Trebnje, ko je kupoval svinje s ponarejenimi bankovci po 20 kron. Priznal je, da je več takega denarja spečal že prej na semnju v Žužemberku. Kot pravega ponarejalca denarja pa so prijeli Antona Jakliča, ki se je te dni vrnil domov iz Amerike.

Oče izdal sina. Radi ponarejenih bankovcev aretirani Martin Grm starejši je preiskovalnemu sodniku povedal, da ima v postelji svojega sina Martina skritih še 77 ponarejenih bankovcev, katere so potem res našli. Aretiran je bil potem tudi Germ mlajši, katerega je oče obdolžil sokrivde. Germ starejši je izjavil, da je dobil ponarejene bankovce od Tome Kerkoviča iz Severne Amerike.

V pomoč pogorelcem. V seji državnega zbora dne 25. septembra so dr. Žitnik in tovariši nujno predlagali, da se podeli pomoč pogorelcem v vasi Studenec, okraj Postojna.

Razmere v deželni blaznici morajo biti res jako čedne. Te dni je neki blaznik dobil škarje in je hotel nekemu drugemu bolniku iztakniti oči. Zadnji čas smo o upravi dr. Karola Bleiweisa v deželni blaznici čitali tako kričeče stvari, da bi bila dolžnost deželnega odbora zadeve urediti, ker sicer napram obtožbam, da blazni onečaščajo okoliške otroke itd., v deželnem zboru ne bo imel pralahkega stališča. Napačno in obsodbe vredno je, ako se deželni odbor nalašč maši ušesa. Njegova dolžnost je, odpraviti nedostatke!

Podeljena je župnija Mokronog č. gosp. župnemu upravitelju Henriku Bukowitz. Župnija Šmartno pri Litiji je podeljena č. g. Mateju Riharju, kaplanu pri Devici Mariji v Polju.

Za rezerviste domobrance. Ministrstvo za deželno brambo je razposlalo na podrejene vojaške oblasti okrožnico, v kateri je rečeno, da si zamorejo domobranci rezervisti izbrati dobo vojaških vaj, ako naznanijo to že meseca januarja dotičnemu poveljništvu. L. 1907 se bodo vršile vojaške vaje in sicer 15. marca, 15. aprila, 15. junija, 15. julija. Glavne vojaške vaje pa bodo okolo srede meseca avgusta.

P. Adolf Čadež, dosedaj apostolski misionar v Carigradu, se je nedavno vrnil v domovino na svoje mesto na Brezjah. Bolnico, katero je oskrboval, so prevzeli lazaristi, zagledatelj je zapustil Carigrad.

Začetek trgatve na Dolenjskem. Po Trški gori in sosednih vinskih goricah se trgatve polagoma že pričene. Nagajalo ji je le jako neugodno, nestanovitno vreme zadnjega časa. Več o letošnji trgatvi, kadar se splošno prične.

Z 38 metrov visokega zvonika padel je krovci I. Čarman, doma iz Loke pri Črnomlju, ki je pokrival cerkveno streho v Črnomlju. Teško v notranjih delih poškodovanega so pripeljali v ponedeljek popoludne v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

Dr. DeFranceschi v Stutgartu. Primarij bolnice usmiljenih bratov v Kandiji dr. P. DeFranceschi se muči te dni na kongresu zdravnikov v Stutgartu. Ta čas ga nadomešča v bolnici pater Emanuel Leitner, provincial iz Gradca. Dr. DeFranceschi se vrne še le 30. t. m. domov.

Abstinencijsko gibanje vrlo napreduje. V Šmarci pri Kamniku imamo 19 abstinentov, ki so vsi člani društva »Abstinent«. Mnogo zaslug za tako uspešno razširjenje abstinencijske misli si je pridobil g. Franc Bore v Šmarci. Želimo le, da se zdrava misel o abstinenci razširi tudi po drugih krajih naše domovine tako, kot se to godi v vasi Šmarci. V nedeljo, dne 7. t. m., priredi društvo »Abstinent« v Šmarci predavanje.

Mladočeški liberalci obsojajo dr. Tavčarjev nastop na Dunaju, kjer poskuša ovirati delovanje odseka za volilno reformo. Mladočeški

se norčujejo v glavnem časopisu »Narodni Listi« iz Tavčarjevega liberalizma. Tavčar se upira volivni preosnovi le radi tega, ker bo njegova stranka popolnoma izgnila s površja in bo z največjo silo poslala le enega poslanca na Dunaj. Ne more pa trpeti mogočni poljanski graščak, da bo kmečko in delavsko ljudstvo dobilo večje zastopstvo in zato se upira z vso silo reformi. Čehi pravijo, da bo obstrukcija Tavčarjeva izgnila brez sledu in da ne bo našel nikake podpore. To je bridka obsodba, ki jo mora Tavčar čuti iz ust liberalnih mladočeških državnih poslancev.

»Slovenec« je priobčil v soboto pismo, ki ga je poslal odbor narodno-napredne stranke našemu voditelju dr. Ivanu Susteršiču, v katerem ga prosi, naj z dr. Tavčarjem obstruira volivno reformo. Dr. Susteršič je preresen in prepameten politik, da se bo usedel na ta liberalni lim in delal proti ljudstvu, ki ga je izvolilo. Zato je bilo škoda črnila, ki ga je porabil liberalni advokat dr. Ravnihar, ki je zmazal to nepotrebno pisanje.

Zaupniki Slovenske Ljudske Stranke in krščansko-socialnega delavstva v Ljubljani so imeli pretekli petek v prostorih »Krščansko-socialne zveze« v »Unionu« sestanek, ki je bil izborno obiskan. O volilni reformi je poročal v daljšem, jako zanimivem govoru gospod dr. Lampe, ki je dokazal, da volilna reforma ne more biti škodljiva s slovenskega in jugoslovanskega stališča, saj bo mestu 27 jugoslovanskih poslancev v bodočem državnem zboru 37 in namestu 16 Slovencev jih bode zanaprej 25. To je vendar lep napredek. Gotovo je, da so najobčutljiveje — pravi govornik — udarjeni slovenski Korošci, ki dobe mesto dveh samo enega poslanca. Ni pa prav, da zvrčajo vso krivdo radi tega na dr. Susteršiča, ki se je prizadeval na vso moč, da bi bil Koroščem izposloval to, kar po pravici zahtevajo. A proti nemški premoči ni bilo možno to doseči. Govornik pozivlja poslance, naj zastavijo vse moči, da dobe Korošci še en mandat. Govorila sta nadalje še gospod Ravnikar in gospod Štefe, ki sta obsojala obstrukcijo dr. Tavčarja v odseku za volivno reformo. Sprejela se je soglasno tozadevna resolucija, v kateri se obsoja dr. Tavčar in se mu izraža zaničevanje radi njegovega protiljudskega nastopa. Nasprotno pa so zaupniki ob splošnem odobravanju soglasno izrekli dr. Susteršiču popolno zaupanje in zahtevo, naj gre po tej poti za ljudske pravice dalje.

Širimo katoliško časopisje. Zdi se nam potrebno vedno in vedno ponavljati ta klic. Nikdo ne more prav umeti, koliko škode napravi liberalno časopisje. Zato se na vseh katoliških shodih in prireditvah opetovano pozivljajo katoličani, da ne naročajo brezverskih listov. Pred tednom so zborovali v Freiburgu švicarski katoličani. Bilo jih je okoli 20 tisoč, samih odločnih katoliških mož in mladeničev. In tu je predsednik dr. Pestaloci-Pfifer med drugim rekel te besede o časopisju: »Podpirajmo dobre liste. Časopisje je moč, katera dandanes obvladuje javno mnenje. Častni naslov branitelja svobode svete cerkve zasluži vsakdo, ki prežene iz svoje hiše brezverske liste, ki podpira katoliške časnike in jih razširja. Kakšno moč ima katoliško časopisje, nam kaže Nemčija, koliko zla pa povzročijo brezverski listi, nam dokazuje Francoska.« — Tem besedam nimamo ničesar dostaviti. Naj bi se po njih ravnal vsak pošten možak in marsikaj se bo obrnilo tudi pri nas na bolje.

Kranjski protestantje na delu. Od raznih strani čujemo, da so zopet začeli iz Ljubljane pošiljati po deželi protestantski časopis »Blagovestnik« imenovan. Ne vemo, kdo je tako postrežljiv, da pove imena raznih posestnikov protestantskim agitatorjem, da jim ponujajo

potem krivoverski list. Vsakdo kdor čita take liste, greši zoper vero. Zato v peč s tem krivoverskim listom, kakor hitro se vam zopet dopošlje.

Gorenjske novice. Iz kamniškega okraja.

g Mestna godba je domala zaspala. Preteklo nedeljo so volili v novo godbeno društvo odbor. Z sedanjim mestno godbo nismo mogli biti zadovoljni, ker je bila popolnoma dekla liberalne stranke. Isto obeta tudi godbeno društvo postati, vsaj odbor je vzet ves iz liberalcev, med njimi seveda tudi neizogibni Zlajfar.

g V gostilni, kjer se v petkih shaja inteligentna telečja družba, je bil pred kratkim pozno v noči hrup in vpitje, pretep in lasanje, da nikoli tega. Kakor poročala »Slovenec« so se Sokoli kamniški producirali. Pa tudi Sokolice ni manjkalo. Pravi Sokolski naraščaj.

g Umrla je v Kamniku posestnica Marjeta Levce. N. v. m. p.

g Zlajfar mora biti izvrsten muzikant. V telečji družbi trobi v glaž, v mestni hranilnici v liberalni rog, pri »Liri« je celo podpredsednik, v godbenem društvu v odboru. Občudovanja vredni talent!

g Iz Moravč. V zadnjem času sta bila zaporedoma kar dva dopisa v »Narodu« o »žalostnih« razmerah. Žalostne so naše razmere menda zato, ker nimajo liberalci prav nobene besede v vseh občinah obširne in lepe moravske doline. Dopisnik toži, da ni nobenega napredka. Seve, kako bodo liberalci napredovali, ko jih je od dne do dne manj, v splošno veselje vseh, ki poznajo te za liberalce tako silno žalostne razmere. Sicer imajo pa liberalci prav tako prosto pot do napredka, kot drugi ljudje, saj jim tega nihče ne brani. Kdo je pa branil Tomanu svoje čase, ko je prepravil Moravče z raznimi potrebnimi in nepotrebnimi društvi, ki je imel pri njih prvo besedo? Kaj pa moremo zato, če njegova društva propadajo, ali pa komaj životarijo? Da bi pa naš kmet Tomanovo bankerotno naprednost podpiral, je pa preveč pameten. Naš kmet namreč ima bistré oči in vidi, kakov gospodar je Toman. Požarna bramba je res potrebna in bi morala biti zato nadstrankarska, a Toman jo je vpregel pred svoj politični voziček, da bi imel kaj veljave — pa prav radi tega nima društvo tistega ugleda, kot drugod. Njegovi umetnosti pri zidanju gasilnega doma, združeni z ogromnimi stroški, pri kateri je imel Toman to smolo, da se mu je enkrat obok podrl, so se Moravčani smejali in zato Toman zdaj zdi huje, da ni v Moravčah nobenega napredka. Mi pa nočemo tako napredovati, da bi prevzemali dolgove za ponesrečeno Tomanovo umetnost in njegov napredek. Mlekarna bi v naši dolini lahko krasno cvetela — pa Toman jo je »zafural«. Mlekari je tujec in Nemeč z mesečno plačo 90 kron, mleka pa dobi na dan okrog 200 litrov, zato Tomanu mlekarna več ne diši in bi rad zvalil to breme na druga ramena. Našega Tomana veseli tudi vodovod; načrte že ima, stali so ga par tisočakov, pa Moravčani nismo tako strašno zabiti, da bi njegovo naprednost podpirali in krave bi se morale smejati moravškemu okoličanom in vsem občanom, če bi Tomana volili, da bi jim potem samim kožo slekel, sebi pa pridobil slavo naprednega župana, seve na stroške občanov. Mož se baha, koliko naprednega je ustvaril v Moravčah, ko je bil še on župan, pa mi se ne spominjamo na drugo, kot na to, da je zapustil v občinski

blagajni okrog 700 kron dolga in da je sebi napeljal vodo in da je moravške vodnjake »popravljal«. Kako pa je Toman do kase prišel, se ve tudi še on spominjati. »Kasa« v kaplaniji mu posebno v želodcu leži, češ, da ljudi lovi, da nima koristi za kmeta. Verjamemo, da njemu ne bo prav čisto nič koristila, četudi ni kmet, tolaži naj se pa s tistimi 16. kronami, ki jih vleče na teden od svoje kase, gotovo v kmečko korist, kaj ne? Njegova »kasa« pa dela vse v kmečko korist! To se razvidi iz pravkar rečenega in pa iz tega, da še vedno obrestuje po 6%, vrhutega mora biti pa še »likof«. To korist so ljudje že davno spoznali in zdaj kar cepajo od te prekoristne »kase«, tako, da se še mi bojimo, da se ne bi njegova »kasa« porušila. Kam pa bo potem oče Pangré denar nosil in kdo bo potem v »Narod« pisal o »žalostnih« razmerah, ko bosta nesrečna Toman in Pangré? Dalje se nekdo v »Narodu« zadira nad Vegovo slavnostjo, češ, da je bila žalostna in da smo se mi poskrili. Vprašamo pa Tomana, kako je to, da se je on skrtil, ko so prihajali gostje, ko je vendar on prevzel častno nalogo, goste sprejemati? Ali se je po liberalno domači župnik, po naše pa g. dekan tudi skrtil? Mož ima vrhutega še žalosten pogum, zadirati se v slavnost, ki je prav lepo uspela, četudi ni bil on načelnik in vodja te slavnosti. Kar se tiče razobešenih zastav, pripomnimo, da je Toman komaj uro pred slavnostjo razobesil slovensko zastavo, večina liberalcev pa ni niti zastav razobesila. Narobe so bile vse naše hiše lepo okrašene, ko se spodobi za tako narodno slavnost. Da mi že agitiramo in okrog lazimo zastran volitev je to navadna »Narodova« laž. Pripomnimo pa, da bomo vse storili, da ne bo izvoljen Toman, ki v njegovo hišo zahaja kar 5 »Narodov«. Saj imamo dovolj drugih bolj pametnih in razumnih domačinov. Kdor je pa Tomanovega mnenja, naj se le spomni Tomanovega vodovoda, njegove požarne brambe, ki jo Toman tako slabo vežba in katero bi on rad občini obesil na vrat in vaškega gospodarstva.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Senčurja pri Kranju. Katoliško slovensko izobraževalno društvo Senčur pri Kranju priredi dne 14. in 21. oktobra ljudsko veselico s sledečim vsporedom: 1. Jakob Aljaž: »Zaostali ptič«, poje cerkveni mešan zbor. 2. Anton Medved: »Ljubezen in pomlad«. 3. Iv. pl. Zajc: »Poputnica hrvaškega doma«, poje moški zbor izobraževalnega društva. 4. »Svč Terezija«, igra v dveh dejanjih. 5. »Zamujeni vlak«, burka v enem dejanju.

Dolenjske novice.

Belokranjske novice.

d Trgatev po naših vinogradih se je pričela. Letos je letina jako dobra, dasi vreme sedaj nekaj nagaja. Marsikateri vinogradnik pravi, da tako obilo grozdja še ni rodila nova trta. Mošt bode izboren. Portugalke se tudi še ni dobilo nikdar toliko, kakor letos in dobra je. Pridite vinorejci čez Gorjance, saj ceste so popravljenе. Tudi cesta od Luže do Snhorja je že nova in odprta.

d Novega župnika dobi vendar starotrška župnija v osebi nekdanjega črnomeljskega kaplana g. Frančiška Zupančič, kateri pride začetkom druge polovice meseca oktobra na novo službo. Mi mu kličemo: doro došel!

d V občini Brezovica je izvoljen županom Jurij Šterk iz Vimolja. Bahavi Šutej, do-

sedanji župan je delal nato, da bi vrgele iz odbora par uglednih mož te občine. Toda pozabil je, da kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade, in tako so pa njega drugi treščili s županskega stolca, o katerem je mislil, da je vzel za vedno patent nanj.

d Sertič je še vedno tajnik črnomeljskega glavarstva, a še dosedaj ni pojasnil v javnosti zgodovine potnih listov z znanim Petričkom iz Poljan. Odkrito povemo, da bomo dregali, dokler se to ne zgodi.

d Starotrški Fugina je še vedno mnenja, da se strinja s častjo cerkvenega ključarja biti naročnik brezverskega »Naroda«, ki je pisal, da so »cerkve na slovenskih gričih znamenja sužnjosti«. Ker pa tudi vsa liberalna značajnost ne spravi tega skupaj, da bi se obenem dvema gospodoma služilo, zato bode pač Fugina že moral biti toliko dosleden, da eno ali drugo opusti.

d Padel je krovec Čarman, doma iz Loke pri Črnomlju, ko je pokrival cerkveno streho v Črnomlju, z 38 metrov visokega zvonika. Težko v notranjih delih poškodovanega so odpeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

d Kaj bo s šolo v Radencih? tako vprašujejo starši ondotne šole. Bilo je pač časa štirih mesecev dovelj poskrbeti za kako novo učno moč in urediti vsaj nekoliko ondotno šolo, ker je silno zanemarijena.

Iz litijskega okraja.

d Drobne novice in osebne vesti. V Velikem Gabru pri St. Vidu je umrla gospodična učiteljica Hema Zajec, hči tukajšnjega nadučitelja, v cvetu svoje mladosti. Bila je večkrat prevedena s svetimi zakramenti in vsa udana v božjo voljo. Pogreb je bil 17. septembra ob 10. uri dopoldne. — 20. septembra je nastopil službo kot okrajni glavar litijski g. Viktor Parma. Zadnji »Domoljub« mu iz Črnomlja ne poje prav posebne hvale, ker se veseli, da so se ga tam iznebili. Bil je menda preveč liberalen. Ni pa večje neumnosti, kakor biti v našem času liberalen. Mi ga tukaj še nič ne sodimo, sodili ga bomo po njegovih delih. Mi hočemo samo pravičnost in nepristranost za vrlo katoliško ljudstvo našega okraja. — Isti dan se je odpeljal v Krško naš bivši glavar g. I. Tekavčič. To vam je bil mož, delaven, prijazen z ljudmi in nepristranski. Ljudstvo mu bo ohranilo blag spomin. Krškemu ljudstvu pa častitamo, da dobi vrljudega in izvrstnega okrajnega glavarja. — Umrl je v Zagorju ob Savi g. nadučitelj Konrad Mally. 18. septembra popoldne je bil pogreb. Na grobu mu je ganljivo govoril g. litijski nadučitelj Andolšek. Pogreb je bil lep. — 19. septembra se je v Vintarjevcu ožgal Torijev fant in je vsled opeklin umrl. — Od države ste dobili za prošlo leto podpore obrtnonadaljevalni šoli v Šmartnem 1000 K in v Zagorju 810 K. — Župnija Šmartno je podeljena č. g. Mateju Riharju, doslej kaplanu v D. M. Polju. — Slana je zadnje dni mnogo škode naredila v okraju na polju, zlasti na ajdi. — Na Kumu smo imeli 25. septembra prvi sneg. Pobelil je precej nizko. Na Dobovcu je gorkota padla na 2° C. Letina je slaba. Točarji upajo dobiti kaj podpore, a se ne ve, če bo kaj. Zima obeta bit zgodnja.

Iz krškega okraja.

d Trgatev se je sedaj splošno pričela. Ponekod je še precej dobro, vkljub temu, da je toča grozovito klestila. Drenovce, Golek in na Trški gori povsodi precej dobro, narobe pa žalostno trgatev imajo nekateri hribovci krškega okraja. Po nekaterih gorcih, kakor na Marofu se ne bo splašalo obrati, ker kar ni zbila toča, bo težko dozorelo. Ubogi kmet, sčim naj se preživi, ko mu je uničena glavna opora. Čuje se, da so gosp. Pfeifer in po-

slanci tovariši storili potrebne korake pri vladi.

d Sneg in toča. Sneg je naletaval po nekaterih dolenjskih hriboh, kateri stoje bolj na višini, dne 27. septembra. Pet dni popreje pa je šla zopet toča, ki pa hvala Bogu ni dosti škode povzročila. Zadnje dni je pritisnil tudi mraz, ki škoduje posebno ajdi.

d Umrl je v Krškem izdelovalec abstinencijskih pijač France Dolinšek, po daljši bolezni za jetiko.

d Bolnišnica pri Krškem bodo podaljšali četudi je še skoro nova. Bolniki jo pridno obiskujejo, posebno na zimo.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz Boštanja. Slavnost, ki se je obhajala v dveh deželah. — V nedeljo, 23. septembra sta obhajala pri podružni cerkvi v Kompolju Jernej in Marija Kisel zlato poroko. Bila je navzoča velika množica ljudi. — Po dovršeni cerkveni slavnosti so se pa svatje prepeljali čez Savo v sosedno Štajersko, kamor jih je povabil pod svojo gostoljubno streho sin zlatoporočencev. — Slavljencema, ki sta oba še krepka, pa želimo, da dočakata še biserne poroke.

d Z Roba. Po daljšem odmoru smo imeli na Robu dne 16. septembra zopet shod izobraževalnega društva. Predaval je č. g. Škulj, bogoslovec: »Zgodovina kmetijskega stanu s posebnim ozirom na leto 1848.« Govornik je jako spretno zasledoval razvoj kmetijskega stanu in na podlagi zgodovinskih dokazov dokazal, da je kmetijski stan steber države in zares stan, iz katerega je izšlo vse, ne izvzeti plemenitasti. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo govorniku. Končno je domači g. župnik nekoliko očrtal sedanje razmere kmetijskega stanu.

d S Krke. Dvojna slavnost. Dve kapelici ste nam bili blagoslovljeni pretekli dve nedelji. Predzadnjo nedeljo, 16. septembra, nam je presvitli zatiški opat p. Gerard Meier blagoslovil lično kapelico sv. Jožefa na krškem polju ob stari cesti, to nedeljo, 23. septembra, pa nam je prečastiti gospod Videgar, župnik šentviški blagoslovil kapelico lurske Matere Božje ob deželni cesti proti Grosuplju. Kapelica je na jako lepem kraju v skalah, da a-kemu ugaja, kdor jo vidi. — Vsem gospod m, ki so pri slavnosti sodelovali, vsem vrlim u. novnikom obeh kapelic in prispevatelj iskrena zahvala!

d Dober svet za »rajžo« in prošno cesnemu odboru. Če potuješ po veliki cesti od Rašice proti Dobrepoljam ob deževnem vremenu, in morebiti celo peš, ti svetujem, da se kar dobro pripraviš za to pot in morda seboj vzameš vse priprave za plavanje. Nekako v sredi sicer lepe, velike vasi Ponikve, namreč naletiš na velikanske vode, ki stoje čez cesto. Ker je cesta tam zelo nizka, se ob najmanjšem deževju nabere cel bajer, in pravilo, da na omenjenih dveh mestih stoje celo ob največji suši luže in blato, še bolj vztrajno kot Triglavski sneg pri Kredarici. Ali bi slavni cestni odbor ne mogel odpmoči temu nedostatku in cesto na omenjenih mestih dal nekoliko vzdigniti?! Že večkrat izražena želja.

d St. Rupert. Huda slana je pretekli teden bila po šentrupertski dolini. Posmodila je večinoma vso ajdo, ki je kazala prej tako lepo — sedaj pa je ne bo veliko. Ljudstvo je zopet tepeno. Spomladi in poleti toča — sedaj slana — ali je to prst božji. Mogoče za marsikateroga? — Povožil je starejši sin posestnika Sedlarja iz St. Ruperta svojega mlajšega bratca. Petletnemu dečku je šel voz čez prsa. Upanje je, da bode ozdravel. — Konje za vojaštvo kupovali so v Trebnjem. Izmed 100 konj bil je prodan samo konj g. župnika iz St. Ruperta za 650 K.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n **Oderuh.** Blizu vipavskega trga nekje živi oderuh, ki jemlje po 7% od sto. Zraven pa še zahteva, da dolžnik poravna tozadevno rentnino, t. j. 1 1/2% od obresti; torej od vsakih sto kron obresti še 1 K 50 v! In žalostno dovoli, da se nahajajo ljudje, ki gredo temu pajku v mrežo. Na Nemškem stavijo Rajfajznu spomenike iz hvaleznosti, da jih je rešil oderuških pijavk, na Kranjskem pa se nahajajo ljudje, ki so tako slepi, da goje te pijavke na svojih prsah in se tresejo pred njimi tako, da si pri volitvah kar ne upajo pokazati svojega prepričanja, da ne bi jih zadavil — pajek. Ljudstvo slovensko! Kdaj se bodeš že vendar zavedlo, da si prosto in da lahko vržeš verige od sebe, samo če hočeš in da so tisti časi, ko so liberalni pajki diktirali ljudem prepričanje, minoli?!

n **Novi šolski nadzornik.** Pravijo, da bo imenovan za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika neki šolski vodja na Notranjskem. Govori se, da je imel doslej ta mož tako kolegialno srce, da je vselej, kakor hitro se je prikazala kočija gospoda nadzornika, brž po dopisnici zaklical tovarišem in tovarišicam: Pozor! Hannibal ante portas! Nadzornik je tu! In s tem je imenovani gospod storil svojim tovarišem mnogo dobrega, kajti nobenega učitelja ni zadela kap, ko je pritisnil gospod nadzornik na šolsko ključko. Pa tudi gospodu nadzorniku je s tem storil veliko uslugo, ker je našel vsakega učitelja v šoli in ga ni bilo treba iskati okoli. Zdaj bo pa dobila vsa ta stvar še bolj domače, uprav očetovsko lice. In to je čisto prav, kajti na kapljico medu se vjame več muh, kot na cel sod kisa.

n **V Ložah** je bila v ponedeljek slovesna otvoritev nove šole. Šola je privatna. S tem so si Ložani naložili težko breme na svoja pleča. Seveda, če Ložani res ne bodo nikoli več potrebovali duhovnika, potem bo morda še šlo, drugače pa ... Dal Bog, ko Ložane jeza mine, da se ne bi nikoli kesali, da so storili ta korak!

Iz raznih krajev Notranjske.

n **Sv. Vid nad Cerknico.** Poročil se je g. Fr. Bečaj, kipar, z gospodično Franciško Pirman iz Bočkovega. Čestitamo! Obenem nas zapusti in odide na Goro pri Sodražici. Bil je priljubljen družabnik in izvrsten delavec. Kranski oltarji v domači župni cerkvi so njegovo delo. Želimo, da bi mu šlo v novem kraju kar najbolje.

Koroške novice.

Občni zbor društva »Drava« je izvolil za svojega predsednika č. g. župnika Trunka. »Drava« je s svojim občnim zborom pokazala, da hoče biti krepka severna straža proti »Südmarki«. V Trstu ima že podružnico, ki šteje 40 članov. Naj ji slede podružnice tudi drugod.

Pri razstavi vajeniških del — tretjina Slovencev odlikovanih. Pri razstavi vajeniških del v koroški obrtni dvorani, katera je bila nedavno zaključena, je bilo priznano 23 vajencem in vajenkam prvo darilo in 49 drugo darilo. Med odlikovanimi vajenci je čez eno tretjino Slovencev.

Samoumor radi dveh kron. Na železniški tir se je vlegel 25. t. m. zvečer v bližini Zrelca trgovski pomočnik I. Spitz, doma iz Movskega, ter je bil povožen od vlaka. Imenovani, kateri je bil pri trgovcu Fleischmannu

v Celovcu v službi, je bil takoj mrtev. Poleg samomorilca je ležalo odprto pismo, naslovljeno na prejšnjega gospodarja. Pismo se glasi: »Z današnjim dnem se Vam zahvalim za vse meni storjeno, jaz nisem na tem nič kriv.« Po trgovčevi izpovedbi je Spitz 25. t. m. prejel od strank 12 K 40 vin., njemu je pa oddal samo 10 K 40 vin., torej je za-se obdržal 2 K. Ko je gospodar o tem izvedel, je sporočil pomočniku, da je najboljši, ako takoj izgine. Imenovani se je na to odslovil in zvečer je bil že mrtev. Truplo so pripeljali v mrtvašnico v Zrelec.

Umril je med vožnjo na železnici predvčerajšnjim 70letni kočar J. Paul. Pripeljali so ga v Pliberku na kolodvor, da bi ga v celovško bolnišnico oddali. Pa žal, starček ni več videl Celovca, ampak je že med vožnjo pri bližnji postaji umrl.

Obsojen je bil od celovškega porotnega sodišča, cerkveni tat Jernej Pleschounig, rojen 1887 leta v St. Vidu v Junski dolini, na šest let težke ječe poostrene z mesečno enim postom. Kakor smo že svoječasno poročali, je imenovan 9. junija l. l. v družbi ukradel kelih v farni cerkvi v Krnskem gradu pri Gospej Sveti ter tudi pušico oropal in razbil. Po prestanej kazni ga bodo pa oddali v prisilno delavnico, da bode potem mir pred tem tličkom.

Nova mestna župnija v Beljaku. Župnija St. Peter na Preravi je povzdignjena v mestno župnijo v Beljaku, z naslovom St. Peter (Sv. Križ).

Otročje truplo novorojenčka moškega spola so dobili 23. t. m. na prođu Drave pri Jelovcah. Otrok je bil popolnoma nag, ter močno razvit. Kake poškodbe se niso na njem poznale. Sodi se, da je truplo že en teden ležalo v vodi. Sumniči se, da se je izvršil detomor ter vsled tega brezsrčno mater vztrajno iščejo.

Norec je pobegnil pretečeni teden iz celovške norišnice. Bil je neki 45letni F. Steiner iz Zgornjega Koroškega. Ušel je v obleki, kakoršno nosijo v zavodu.

Očeta je imel zaprtega, 86-letnega starčka, gostilničar D. Schölling v S. na Koroškem cele tri mesece v sobi. Sobna vrata so bila vedno zapahnjena in vrh tega še z verigami zataknjena, okna pa močno omrežena. Ko so starčka našli, je bil že zelo oslabilen. Ljubezniškega tira so že naznanili sodišču.

Stajerske novice.

Zlata maša. Dne 7. oktobra bo v rojstni župniji pri Sv. Lovrencu v Slovenskih Goricah (12 km od Ptuj) imel zlato sv. mašo velečastiti gospod Franjo Repič, že več let tukaj vmirovljeni župnik tržaško-kopske škofije; tovariš mil. prošta gosp. Fr. Dogan, zlatomašnika v Metliki. Živila!

Novo lekarno nameravajo ustanoviti v Rogaški Slatini. Prošnje za podelitev koncesije je vložiti do 20. oktobra t. l. pri okr. glavarstvu v Ptuj.

Stekel pes ogrizel šest oseb. V petek dne 21. t. m. je v smeri od Planine, oziroma Dobjega pritekla proti St. Jurju večja psica, na koji je bilo na prvi pogled opaziti steklino. Žival je bežala iz St. Jurja v Store in od tod proti Teharjem. Kar ji je nasproti prišlo, vse je obgrizla. Kolikor se je dalo dognati, je obklala šest oseb. Ljudstvo po vaseh je za to zvedelo in bilo nemalo razburjeno. V Štorah se je pa sin tovarniškega ravnatelja Jelleka spravil primerno zavarovan na zasledovanje psice. V resnici jo je došel na poti med Štorami in Teharji, ter jo ustrelil. Obgriz-

zenim osebam so rane najprej v celjski bolnišnici izprali, potem pa poslali v Pasteurjev zavod na Dunaj. Takoj se je razglasil pasji kontumac za mesto Celje in prizadete občine.

Tatovi po hmeljiščih so imeli zlasti takrat dobro letino, kadar je imel hmelj visoko ceno. Tako tudi letos. To rokodelstvo je bilo čisto lahko in malo nevarno, ker se je tat precej lahko skril zlasti v obsežnih hmeljiščih. Orožništvo je tatove stalno preganjalo in zasledovalo, a šele minoli teden se je posrečilo orožnikom Erjavcu in Rizmalu šest takih ptičkov dobiti v roke. Pravi se, da sta bila Erjavc in Rizmal več kot cela dva dni v službi samo zaradi zasledovanja hmeljnih tatov. Med zasačenimi so baje tudi sinovi boljših rodbin.

Nedeljski počitek. Štajerski deželni zakonik od 23. t. m. prinaša naredbo namestništva, ki urejuje nedeljski počitek. Prvotna naredba se je izdala že lani 29. oktobra, a se je izkazala v nekaterih točkah pretrda in kvarljiva. Ta nova naredba popravila razne dolžbe lanske, zlasti olajšuje tozadevne predpise za delžno glavno mesto Gradec.

O novi stranki. Spindler pošilja svojo brošuro, ki je njegovo pravo ubožno izpričevalo, na debelo po Spod. Stajerskem. Zaupniki jih dobe po 20 skupaj. Za kaj jih bodo toliko uporabili, se danes še ne ve. — Način njihovega boja je v »fajhtnosti« eden generalov izdal: »Kmečko ljudstvo hočejo najprej zase dobiti in sicer na ta način, da jim rišejo duhovna in odvetnika kot največja kmečka sovražnika.« Delali bodo tedaj po znanem vzorcu **Somišljeniki, pravočasno pozor!** Vsi može na krov! Slovenci katoliški kmetje obrnite hrbet vsem mešetarjem za novo liberalno brezversko stranko!

Primorske novice.

Šolske razmere v Isti. V Voloskem, kjer je do sto hrvaških otrok, še zdaj ni redne hrvaške šole. V Opatiji se je vpisalo letos v šolo 230 otrok, a na razpolago sta samo dva javna učitelja. Občina je prosila že lani za nameščenje tretjega učitelja, a še do danes ni odgovora. Če bi bili predložili kak italijanski razred, bi bilo že trikrat vse ugodno rešeno.

Samoumor deklice. Na Reki se je zastrupila 25 let stara lepota šivilja J. B., rojena iz Hrenovice na Kranjskem. Vzrok: nesrečna ljubezen. Na grobu ji je govorila v slovo prijateljica Ana Belić.

Prestolonaslednik in hrvaški jezik. Listi poročajo, da se nadvojvoda Fran Ferdinand, bodoči cesar in kralj, uči hrvaški jezik in da se jako zanima za vsa vprašanja južnih Slovanov ter da ima mnogo hrvaških sodelovalcev pri svojem vojaškem in mornariškem delovanju.

Detomor. Iz Trsta poročajo: Neka nepoznana ženska je vrgla v morje novorojenčka.

Sredstvo proti trtni uši je našel profesor kemije tehniške šole Edvard Mies. To sredstvo trtno uš baje naravnost uniči.

Samoumor umirajoče. V Trstu se je vrgla 27letna Gizela Prelec, ki bi po izreku zdravnikov živela le še par ur, iz četrtega nadstropja v globočino, kjer je razbita obležala mrtva.

Prodaja fig prepovedana v Gorici. Od srede naprej se ne smejo v Gorici več prodajati sveže fige. Mestna oblast jih je baje zaradi tega prepovedala, ker se jih je županov sin preveč najedel in so mu škodovale. Vsaj tako se pogovarjajo ženske okoli vodnjakov.

Iz Črnič. Pretekli teden dobili smo novega g. dekana preč. gosp. Ivana Murovca. Sprejem je bil jako lep. V zvoniku so vihrale zastave, topiči so grmeli, pri slavaloku pa se je zbrala velika množica ljudi. Takoj, ko se je ustavil voz, na katerem se je pripeljal gospod dekan, zapeli so pevci nalašč za to priliko složeno skladbo. Pozdravil je gosp. dekana z izbranimi besedami naš gosp. župan ter mu predstavil starešinstvo, ki se je v polnem številu udeležilo sprejema. Majhna deklica-učenka podala je gosp. dekanu krasen šopek. Zatem je bil v cerkvi slovesen blagoslov. Prostorna cerkev je bila natlačeno polna.

Dinamične patrone so našli na državni progi Divača-Pulj na samoti blizu Rakitovca dan pred vožnjo Nj. Vis, prestolonaslednika. Govori se, da imajo ptičke v rokah, in da so to gospodje iz Italije.

Poštna služba z avtomobili. Goriška trgovska in obrtna zbornica se je obrnila do poštnega ravnateljstva v Trstu s prošnjo, da se uvede poštna služba po Goriškem z avtomobili.

V Trstu je zborovalo na nedeljo 23. septembra društvo »Edinost«. Udeležba je bila velika. Shod je otvoril advokat dr. Slavik. O volilni reformi je govoril prvi advokat dr. Rybač. Zabavljal je navidezno mirni gospod Rybač prav strastno zoper Slovensko ljudsko Stranko in njenega načelnika, kakor da bi bil ta kriv, da ne dobe slovenski Korošci dveh mandatov. Jako dvomimo, da bi te puhle zabavljice donesle koroškimi Slovencem to, kar po vsej pravici zahtevajo. Govorila sta v istem tonu tudi deželni poslanec koroški Grafenauer in prof. Mandič iz Istre. Na shodu je vladala taka sirovost in divjost, kakoršne še nismo opazili na shodih. Za vse to pa je odgovoren dr. Rybač, ki je molče odobral vse surove medklice na duhovščino in naše kranjske somišljenike. Vprašamo tržaške advokate, ki nosijo politični zvonec v Trstu, kaj pa ste storili vi za naše ljudstvo v teku dolgih let, odkar nastopate kot voditelji. Niti enega delavskega društva niso mogli ustanoviti, niti ene slovenske šole v mestu priboriti. Ti ljudje torej nimajo pravice zabavljati tistim, ki požrtvovalno delajo za narod. Ta shod je marsikomu razbistril pojme. Prav je tako!

Trgatev na Goriškem. — Iz Dornberga na Vipavskem se nam poroča, da prične tam trgatev 1. oktobra. Dopsnik nam piše: Trgatev bo letos dobra po kvantiteti in kvaliteti, ker je bilo leto mirno, brez vsakih vremenskih nezdod. Toraj gospodje vinotrčci in krčmarji pridite pokušat dobrega vipavca. Pot k nam je zdaj kratka, odkar tečeta po naši dolini dve železnici, vipavska namreč in pa Bohinjska. Tridesetkrat na dan drdrajo vlaki po dolini, toraj je za gospode kupce vsak čas prilika, si ogledati našo lepo dolino in se z dobrim vipavcem preskrbeti. Cene bodo zmerne.

Iz raznih krajev.

Vest iz Amerike. V Bridgeportu je umrla Rozalija Sadar, doma iz Hinj na Dolenjskem. — Steeltonu (Pa.) je umrl Franc Hren, doma iz Dolnjega Križa pri Žužemberku na Dolenjskem. — V Collisburgu je povožil vlak Ivana Oblaka. — V Clevelandu so osnovali tamošnji Slovenci svojo čitalnico. Istantam je umrla Ana Urbančič, doma iz Vavte vasi. — V Evelethu (Minn.) je ponesrečil v rovu Janez Mihelič. — V Pueblo (Colo.) je umrl Janez Mačeroj vsled raka v želodcu. Doma je bil iz Žužemberka na Dolenjskem. — Istantam je ponesrečil v topilnici Anton Meglen.

Romarski vlak za nameravano skupno romanje na Sv. Goro odide roženvenško nedeljo popoldne ob 1. uri z Bleda; v ponedeljek pop. ob 3. uri pa odhaja nazaj iz Gorice.

Na noge za Lurd.

V številki 37 »Domoljuba« poročate, da namerava francoska vlada kljub temu, da so svetišča v Lurdu last tarbeskega škofa, te katoliške naprave zapreti in zatreti. Kaj enacega se je že svoje dni tudi po drugod pripetilo, ko še ljudstva niso bila tako probujena, kakor danes in ker je sicer previdnost Božja tako dovolila, da se katoliška cerkev preganja na enem ali na drugem kraju, — vendar pa brez boja in brez odpora naj bi se to ne zgodilo.

Ne mislim pa takega boja, kakor se je vršil ob inventiranju cerkvenega premoženja, ali ob preganjanju redovnikov na Francoskem. Kaj pomagajo take demonstracije, kakor so se takrat vršile, — pa če se jih prav udeležujejo imenitni, celo kraljeve osebe? To je po mojem mnenju nekako otročje, smešno. Kadar je enkrat postava pravomočna in se prične izvrševati, — pa če je še tako krivična, še tako zoper voljo kakega naroda, — ne pomagajo taki nastopi ljudstva prav nič, ampak le škodujejo posameznikom, ki pridejo pri tem v nesrečo. Ako je ljudstvo prej toliko neumno, da si voli v parlament skoraj same jude in iramasone, potem ne pomaga nič, ako se posamezniki izpostavljajo in proti izvršitvi brezverskih in krivičnih postav, ki so jih njih zastopniki sklenili, demonstrirajo, — t. j.: prazen hrup vzdigujejo.

Za Francijo je stvar grdo zavožena in težko bode pomagati. Za Lurd pa bi morala veljati izjema, zlasti ako pravne razmere tako stoje, kakor ste pisali, prav posebno pa tedaj, ako se katoliški svet posluži dr. Luegerjevega recepta: agitacije. **Moral bi se pa ves katoliški svet za Lurd zavzeti** in po svojih časnih, društvi, zastopstvih in vladah zahtevati, da francoska vlada popolnoma nedotaknjeno pušči vse katoliške naprave ob masabielskih skalah (in one v mestu samem, ki so morebiti z njimi v zvezi) kakor so jih dosedaj že skoraj 50 let pustile in molče odobravale vse francoske vlade.

Katoliški svet pridobil si je do njih ne le postavnih državljanskih pravic, ampak tudi pripovedoval si je vse pravice in svobodščine ki jih sedaj uživa nemoteno, — in teh pravic se francoska državna uprava na noben način ne sme dotakniti, niti jih kakorkoli omejit.

Za nakup sveta, za stavbe itd. prispeval je ves katoliški svet in ta naj nikakor ne dopusti da bi se mu njegove pravice po francoski samovolji in brezverski postavodajkratle. Naprave ob masabielskih skalah so last katoličanov celega sveta in francoska vlada in postavodaja nimata do njih nikakih pravic, marveč bi jih morale po potrebi k večjemu le ščititi, — vsekako pa upoštevati.

To so mednarodne naprave, ki imajo svojega posebnega, od države in državne vlade neodvisnega, samo Bogu odgovornega upravitelja, v osebi vsakokratnega tarbeskega škofa.

Ako se Francoski prav zdi, naj le preganja svoje lastne državljane, svoje najboljše sinove in domoljube-redovnike, mi jih tega ne moremo braniti, — ali za Lurd naj ji zakliče cel katoliški svet: »Hands off!« Roko proč! Za Lurd in njegovo svobodo naj se vzdigne cel katoliški svet kakor en mož!

V ta namen naj se oglasi vsak odrasel katolik, — prav posebno pa vsak, ki je karkoli, — pa makar tudi le pol vinarja, — za

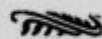
Lurd daroval, oglasili naj bi se tudi potomci onih umrlih, ki so kedaj za Lurd in njegove naprave kaj darovali.

Bogati francoski državi ni nihče nameraval kaj darovati, Francija tega tudi ne potrebuje, najmanj pa je kedo nameraval framaoski pariški vladi kaj dati, — pač pa v čast Božjo in proslavo Brezmadežne Device Marije. Zato naj bi pa vsakdo zahteval, da se njegov dar od strani francoske vlade upošteva in nedotaknjen, neomjen pusti tarbeskemu škofu, da z njim razpolaga na način, kakor se njemu prav zdi in kakor je razpolagal do sedaj.

Stari odbori, ki so kedaj romanja v Lurd prirejali, naj bi se obnovili v ta namen, da opozorijo nekdanje udeležence ali njih naslednike, na nevarnost, ki Lurdu preti; naj jih pozovejo, da svoje darove prijavijo in reklamujejo v korist lurdskih svetišč in njih upravitelja, tarbeskega škofa. Odbori naj bi dalje organizirali gibanje po vsem svetu, prirejali naj bi javna predavanja o famoznih postavah, o Lurdu in njegovih napravah, sklicevali naj bi javne protestne shode, stavili umestne predloge, poslanci in vlade naj bi se angažirali, — zahteva naj se eksteritorialnost za vsa svetišča in katoliške naprave ob »Masabieli« in v Lurdu samem, — skratka: »Iz vseh koncev in krajev sveta naj se proti samovoljnemu nasilju francoske vlade in parlamenta, — proti nasilju, ki vsako količkej pravno čuteče srce do sile žali, — vzdigne ogromen in tako odločen protest, da bo vlada prisiljena lurške naprave pri miru pustiti.

Tak pojav bi morala uvaževati vsaka, tudi nekatoliška vlada, — in to bi se lahko upriporilo tudi za Paraj — le Monial, La Salle itd. Seveda, zadevo bi morali v roke vzeti bolj »kunštavi« ljudje, kot sem jaz. To vse so le moje osebne misli, ki me nadlegujejo, kadar o francoskih zmedah kaj berem, — pa mi niso dale miru, da sem vam moral to napisati, čeprav skoraj vem, da vam s tem delam le nadlego. — Pa brez zamere!

Bralec »Domoljuba.«

Drobtine.

Mrzli september. Tako mrzlega septembra, kakor je letošnji, baje že ni bilo od l. 1775.

Vlak skočil v reko. Pri Doverju v teritoriju Oklahama (Združene države) je v tork neki vlak skočil v reko Cimaron. Utonilo je okoli sto oseb.

Dar 50 milijonov. Amerikanski bogataš Rockefeller je izročil »oblasti za javni poduk« 50 milijonov kron. Devet velikih učnih zavodov je že sprejelo od tega daru 150 do 350 tisoč kron.

Morilec svoje obitelji. Iz Opave poročajo: V tukajšnji ječo so privedli 36-letnega posestnika Jaromira Navbirala, ki je umoril svojo ženo in štiri otroke. Dvomil je docela neopravičeno nad njeno zvestobo in jo neki večer s sekiro v roki prisilil pred prižganimi svečami priseči, da zadnji otrok ni njegov. Žena je to v strahu storila in nato jo je pobil s sekiro. Otroci so že spali, a šel je nanje in tudi vse pomoril.

Divji lovci so ustrelili, kakor javljajo iz Plzna, župana v Zeidelwaldu, Antona Bauerja.

Vremenska poročila. V španskih pokrajinah Alicante, Granada in Murcia je razsajala te dni silna nevihta. Železniške zveze so pretrgane in polja razdejana. V občini Santo Nuera je porušenih več hiš. Dozdaj so potegnili izpod razvalin 25 mrličev. Vas Baza v

Granadi je poplavljeni. Mislijo, da je utonilo več oseb. V Santo Mera je reservoir za poplavljenje polj prenapoljen. Boje se silne katastrofe v slučaju, če se reservoir razdere. Veliko škode je povzročila nevihta v Alicante. V Rambli je izstopila reka. Poplava povzroča mnogo škode, a se boje še hujšega. Na mesto je poslana pomoč. — V ameriških državah Louiziana, Misissippi in Georgija so napravili mnogo škode tropični viharji. Po cestah Novega Orleansa stoji štiri metre visoka voda. Brzovjavne zveze so pretrgane. — Z Nižje-Avstrijskega poročajo o tolikem snegu, da so v snegu obtičali vlaki.

Slovarček nenavadnih besed.

Akt. Beseda akt je latinska beseda actus in pomeni po naše dejanje, delo, čin. Rabi se pa tudi v drugih pomenih; tako pravimo: važen, resen akt se je dovršil = važno, resno dejanje se je dovršilo. Dalje govorimo o aktih tudi pri gledaliških predstavah. Vsaka predstava je razdeljena v več aktov (dejani), tiavano v štiri ali pet, ali pa tudi samo v tri. Akt (dejanje) pri predstavi se prične, ko se zavesa dvigne in se neha, ko zavesa pade. — Zelo pogosto se pa sliši beseda akt v množnem številu (akti), kjer pomeni razne važne listine, ki obsegajo zapiske ali določila, ki so večjega pomena pri sodnji in pri različnih drugih uradih. Tako govorimo o sodnijskih aktih, vladnih aktih in policijskih aktih.

Blamaža = sramota, osramočenje, slabo ime.

Blamirati = nekoga sramotiti, ob dobro ime spraviti = nekoga javno kazati ali osmešiti.

Blamirati se = osramotiti se, ali pa osmešiti se. Rabi se beseda navadno takrat, kadar komu spodleti kaka taka reč, ko so vsi pričakovali, da se mu posreči. Če se je prejel mnogo ustil, da bo to in ono naredil, pa mu izpogleda, ali če napravi kako neumnost pravimo: blamiral se je.

Matere dojilke

se čutijo najslabotnejše ravno takrat, ko bi morale biti posebno močne in zdrave, da morejo zadostiti svojim materinim dolžnostim. Za nje je Scott-ova emulzija neprekosno hranivo in okrečilo. Obstoji iz najboljšega medic. ribjega olja z apnenom in natrij-fosfati in ker je zelo slastna in izredno lahko prebavljiva ter pospešuje tek je sposobna bolj kot vsako drugo sredstvo, da podeli mladim materam nove moči. Scott-ova emulzija pomaga premagati slabost in daje nove energije in življenjskega poguma. Scott-ova emulzija je mnogo uspešnejša in zanesljivejša kot navadno ribje olje.

Ribič z velikim dorčem je poroštvo za pristen Scottov izdelek.

Kdor se sklicuje na naš list in pošlje 75 vin v znamkah, mu pošlje steklenico za poskušnjo 2184 IV 1

Fron Steinschneider, lekarnar
Dunaj IV., Margaretenstrasse 31/92.

Cena izvorni steklenici 2 K 50 v.
Dobiva se v vseh lekarnah.

Za smeh in kratek čas.

Ni mogoče. Lopov: (ki je v gozdu napadel profesorja): »Vaša ura se je stekla.« — Profesor mirno: »Ni mogoče, saj sem jo ravnokar navil...«

Grozne sanje. Znanec (na ulici): »zakaj si tako razburjen in prepaden, prijatelj?« —

Gospod, (ki ima edino hčer, ki bo dobila 3000 goldinarjev dote): »Pomisli, prijatelj! Danes se mi je sanjalo, da imam 3000 hčera, pa samo 1 goldinar za vse dote!«

Dobro znamenje. »Kako je tvojemu bolnemu bratcu? Je-li že kaj boljši?« — »O boljši! Danes je bil že tepen.«

Iz otroških ust. »Mamica, v blato sem padel!« — »Glej ga, pa v novih hlačah?« — »Da, mamica, nibilo časa da bi se preoblekel.«

Značilna tiskovna pomota. Milkin zaročenec ima komaj 30 las (let).

Obsodba. Pesnik: »In kakšen naj bo moj rkpokis, gospod urednik?« — Urednik: »Na obeh straneh prazen! To je pa najboljšo, kar vam morem svetovati.«

Kratko. Gospa pri zdravniku: »S čim se pravzaprav začne jetika, povejte odkritosrčno gospod doktor!« Doktor: »Z »J«, milostljiva!«

Mnogo sovražnikov, veliko časti. Redko kedaj so tako ponarejali kak izdelek kot že 40 let sloveče **B r a z a y**-jevo Francovo žganje. Zbog svoje izborne kakovosti in svojega presenetljivega učinka si je pridobilo Brazay-jevo žganje svetovni sloves in torej ni čudno, da se prodajajo razne vrste Francovega žganja, ki sicer niti od daleč ne doseže učinka Brazay-jevega žganja, a se nevedčim vsiljuje kot tako. Paziti je torej na ime Brazay.

Prilohdnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 11. oktobra 1906.

Loterijske srodke.

Dunaj,	22 septembra	67	61	29	80	73
Gradec,	22 septembra	44	34	31	66	71
Trst,	29 septembra	8	65	81	15	12
Lisc,	29. septembra	70	52	28	84	24

Zahvala.

O priliki višje-cerkvenega priznanja mojih zaslug za cerkev in šolo prejel sem kakor od svojih duhovnih sobratov, tako tudi iz civilnih krogov, toliko lepih pozdravov in pripoznanj, da mi ni mogoče drugače, kakor tem potom vsem skupaj zahvaliti se.

Val. Dolina, 29. septembra 1906.

2214 1-1 **Žrulec.**

Pomočnika in vajenca

sprejme takoj **M. Ložar,** kovač in izdelovatelj
2213 1-1 vezov, Dragomelj p. Domžalah.

Preklic.

Podpisani **Martin Pleseo,** posestnik iz Vidosič št. 22, prekličem s tem vse, kar sem govoril žaljivega prof. Jožetu Vukšiniču, načelniku hranilnice in posojilnice, kot neresnično.

V Metliki, dne 29. septembra 1906.

2212 **Martin Pleseo.**

Vse vrste slame in sena

stisnjene od vseh postaj se dobivajo po

Viljemu Löwbeer, Dunaj

II. 3. Gredierstrasse 10. 1093 2

Brazay- Francovo žganje

Je že 40 let preizkušeno domače sredstvo

posebno kot sredstvo proti migreni, influenci, trganju, revmi, dalje služi v okrepcilo oči, za izpiranje grla in vratu. Neprimerno izboren pri masaži, najboljšo sredstvo za rast las.

Dobiva se povsod.

Brazay Kálmán,

Wien, III./2. Löwengasse Nr. 2.

781 II R-5

Učenca za črevljarski obrt

nad 14 let star in poštenih starišev, sprejme **Jurij Kržišnik, Zmimo,** p. Škofjaloka. 2098 3-8

182 D 49-37

Klauerjev
„Triglav“
je najbolj zdrav izmed vseh likérjev.

Pravi in pristni Triglav
izdeluje edinole
J. KLAUER, Ljubljana.

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tisk za cerkve, sakristije, veže, kuhinje in hodnike **krasno**

mozaične plošče iz

iz cementsa v raznih barvah (do 5) in okusnih vzorcih po K 3-6 loco Ljubljana za 1 m². Imam tudi eleganten trotoar za pred in okoli hiše in cerkv. — Krasni so pokopališki križi iz mitranega marmorja.

Slav. cestnim odborom in podjetnikom priporočamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30, 40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, miljne kamne, raznovrstne stopnjice, podboje, (bangerje), klepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega strojno cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. marmorja, 6 centimeterske cevi (1 m po K 1-20) za napeljavo vode mesto drugih železnih in lesenih cevi pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pešasi, pošta Dol (Lusttal).
Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

Učenca

ki ima veselje do krojaštva, sprejemem [takoj] natančne pogoje natančnam. **Franc Korošič, krojač** v Radovljici, Gorenjsko. 2143 2-2

Ne stane nič.

Brata Lechner v Gradcu razpošiljata povsod franko velike, obsežne zbirke vzorcev lepega blaga za obleke, sukna za damske obleke v najmodernejših barvah, lodna za gospode in dame; platna za perilo, posteljne oprave, oksforda, blaga za hlače, barhenta vseh vrst, gradla, barvaste tkanine, zefira itd. itd., poleg cenika za jagrovo perilo vseh vrst za gospode, gospe in otroke, preprog, zastorov iz čipk, posteljnih preprog, kocev in izgotovljenega perila. — Kdor se hoče sam prepričati o nizki ceni, naj zahteva pošiljatev po dopisnici. 2124 18-2

Postavno varovane Vasko pomarjanske in ponastikovanje kaznlivo.
Edino pristen je Thierryjevo
 2630 D balzam 52-40
 je z zeleno znamko „redovnica“
Staroalano naprakovno
 proti slabemu prebavljanju, krčev in ki-
 lodcu, koliki, kataru, prenim boleznim
 influenci itd. itd.
 Cena 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic
 ali ena velika specialna steklenica s palen
 zamaškom K 5 — franko.
Thierryjevo certifikatsko —
 o, **posred znano kol non plus ultra**
 1901 vsakom ok taksu sif in ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom
 o oteklim vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti
 povzetju ali denar naprej.

Lskarnar A. Thierry v Progradi pri Rogoški Slatini.

o obara z tisoči originalnih zahvalnih pism gratis in franko. V
 salogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah

Največja zaloga železnine, traverz,
 železniških šin, cementa, štorji za stroje,
 strešne pločevine in lepenke, slamoreznic,
 mlatilnic, gepelnov, čistilnic, preš za grozdje
 in sadje, plugov in bran

v Ljubljani, na Marije Terezije cesti štev. 1.
 (zraven „Figabirta“ in na

Valvazorjevem trgu 6, naspr. Križanske cerkve.

Ondi se dobijo železni nagrobni križi, pumpe
 in cevi za vodo, vino in gnojnico, kotli za kladjo in
 žganje, štedilniki in peči, kuhinjska oprava, železne
 ročno-povlečene grablje, ose, potrebščine za mle-
 karne, ter razno orodje za kovače, ključavničarje,
 kleparje, zidarje, tesarje in mizarje. Točne potrežbe
 in zmernih cen zagotavlja 1886 19-6

Fr. Stupica, trgovec.

Posestvo

z malo gostilno, vrtom in 2 orali njiv, vredno
 10.000 glđ. blizu mesta, na Gorenjskem, na lepem
 razgledu in zdravi legi, se takoj **proda** ali pa v
najem dá. Pisma na upr. „Domoljuba“. 2096 3-3
 Blizu hiše se v kratkem gradi železnica in most.

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno
 dobi v „Katol. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Nedosežne prednosti, brez kon-
 kurence, v ceni, najboljša, naj-
 modernejša in res 2011 20-4
precizijska ura je intakt
 iz jekla, srebra in zlata
 pri vsakem urarju. - -

A. Šarabon v Ljubljani

tik svetega Petra cerkve.

Trgovina s špicerijskim blagom, moko, žga-
 njem in deželnimi pridelki na drobno in debelo.
 Velika zaloga istrskega in laškega **brinja**,
 fig in sliv za žganjekubo. Ob času setve naj-
 boljša, zajamčeno zanesljivo kaljiva travna,
 žitna, deteljna in vrtna **semena**. Dobi se tudi
 kladno apno in redilni prašek za živino.
 Najnižje cene, poštna in točna postrežba.

479 26-16

Odklikovano. Ustanovlj. 1870.
 Vse vrste

lovskega luksusa orožja

se kupi najbolje, najceneje pod
 3 letnim jamstvom naravnost iz
 orožarne 1670 10

Anton Sodja

Borovlje na Koroškem.
 Bogato ilustrirani ceniki
 zastoj in franko. — Po-
 šiljativ na ogled dovoljene.

Igralci na oitre

dobe 5 komadov in katalog
 1907 zastoj pri 2198 3-1
 J. Neukirchner Goerkau,
 Cesko.

Josip Janko

urar v Kamniku

2156 1 Velika ulica

priporoča veli-
 ko zalogo žep-
 nih in stenskih
 ur, budilnic, ve-
 rzič, prstanov,
 uhano, brošev,
 kakor tudi vsa-
 kovrstnih ocal, po zelo
 nizki ceni. — Popravila,
 tudi najtežavnejša, izvršim
 vestno pod poroštvo.

Novosti jesenske in zimske sezone!

Ponudbe brez konkurence!

**Elegantna, pristna, kožuho. gar-
 nitura**, obstoječa iz zelo širokega fišu-ov-
 ratnika iz prima črne dolgoglak zajčevine s
 posament. in kožuho. repi, podložena z atla-
 som, 140 cm dolgi in 1900 b 2

k temu primeren gladek muš
 kompletna garnitura le . . . K 12-95
 Fichu ovratnik sam . . . „ 9-90
 muš . . . „ 3.60
 elegantna damska kožuho.
 čepica pristni sealskin, imit. ko-
 žuhov. s pentlo in paletu aranž. le „ 6-70

Zahtevajte v interesu prihodnjih potrebnih na-
 bav našo ravnokar dovršeno

veliko zbirko vzorcev

ki vsebuje najnovejše blago za damske obleke in
 bluze, baržune, barhente in flanelo, platneno in
 bombaževo blago ter blago za moške obleke itd.
 dalje naše

krasno ilustrir. modne liste

z najnovejšimi modeli za damsko konfekcijo,
 toaleta, bluze, klobuke, kožuho in plate-
 nino, perilo, obleko za gospode in dečke, za-
 vese in preproge ter domače predmete **popolnoma brezplačno.**

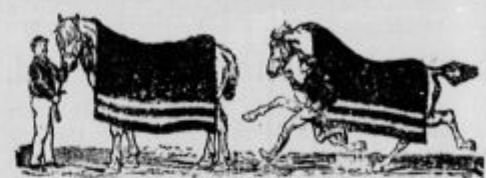

Dobi se le pri nas!

Grand Magasin „Au Prix Fixe“ Dunaj, I. Graben 15/21
 Vhod: Habsburgergas. I
 Ustan. 1872. **Kammer & Schlesinger.** Ustan. 1872.

!!! Ne zamenjati s podobno se glasečo tvrdko, ki se nahaja v likvidaciji !!!

I. kranjsko podjetje za umetno stek-
 larstvo in slikanje na steklo
Aug. Agnola,
 Dunajska cesta 13a, poleg Figovca
 se priporoča prečistili duhovični in p. n.
 slav. občini - u za napravo cerkvenih oknov
 z umetnim steklarstvom ali slikane na steklo,
 stavenih del, napravo okvirov, itd. itd. —
 lma tudi v zalogi različno porcelansko in
 stekleno posodo za namizje gostiln in za-
 sebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cen-
 ah — Narisi, ceniki in proračuni na za-
 htevo zastoj, mnoga spričevala za dovršena
 dela so cenjenim odjemalcem v ogled na
 razpologo. 1804 52-8

Združene tovarne za volnino prodajajo letos
 zopet izključno po meni okrolo 4000 kom. takozvanih

vojaških kocev za konje

za ceno le glđ 2-20 komad in glđ 4-20 za
 par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike
 koni. **Ti debeli trajno trpežni koci so topli**
kot kožuhovina, temnosivi, okolu 150/200 cm
 veliki, torej lahko **pokrijejo celega konja**.
 — Razločno pisana varočila, ki se izviše le po pov-
 zetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo
 na **Steiner-jevo** komisijsko razpisovalnico zdru-
 ženih tovarn za koce, Dunaj II., Taborstrasse 27 g.
 — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani
 denar. 2125 2

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od:
 vitez pl. Czarkowski, oskrbnitstvo graščine Labers
 pl. Stephanowicz, veleposestnik Csendlak, baron
 Kollersperg, Kaltschmüsko graščinsko oskrbnitstvo,
 Klauy pl. Poric, veleč. župnik Kogl Pinocz, veleč.
 župnik Raniowski v Stanislawcziku, veleč. župnik
 Popescu Dzemic Krommer, posestnik v Lichtnu in
 mnogi drugi.

Sloven. krščan. tvrdka! Vinogradniki, pozor!

Kot Kranjcu mi je znano, da napravljajo kmetje
 o času trgatve radi na tropine **domačo pijačo**.
 To je mogoče le z mojimi naravnimi, popolnoma
 neškodljivimi snovmi, katere ceneje prodajam, kakor
 vsaka druga tvrdka. 2153 2-2

Za napravo 300 litrov prve vrste veljajo snovi
 K 1630, druge vrste K 1440 in tretje vrste K 1180
 z zavojem vred. Slovenci kupujte pri Slovencu.

FR. HUMLJAK, trgovina s špicerijskim blagom in
 poljskimi pridelki, Auenbruggerjeva ul. 28 v Gradcu

Za nagluhe

je Plobnerjev novozbljšani **slušni**
bobnič neobhodno potreben. (D
 R. G. M. 269 339; patenti v inozemlju
 naznanjeni) Z velikim uspehom se rabi
 ako **šumi** po ušesih in pri **neroznem**
bojenju ušes. Kdor ni popolno gluho, dospe
 na ta način do zboljšanja sluta. Neporušljiv in
 skoro neviden, ako se nosi v ušesu. Tisoči v
 rabi. Mnogo zahvalnic od gospode in zdravnikov.
 Pošilja se, ako se pošlje denar naprej ali povzame-
 1 komad 10 K, 2 komada 18 K. — Prospekt in za-
 hvalnice zastoj. 2084 3-3

C. POEHLMANN,
 Wilhelmstr. 10, Monakovo (München) W. 41.

Moja soprega je 5 let čutila hudo šumenje po
 ušesih in je malo slušala; po komaj trimesečni po-
 rabi Vašega slušnega bobniča je pa skoro popolno
 zdravljena, in Vam z radostjo sporočam, da sedaj
 po preteku petla let zopet čuje tikatakanje ure.
 O. K. Ulm.

Vajenec sedlarske (satlar) obrti se sprejme.
Ponudbe: **Vajeneo č. 39.**; poste re-
stante **Ljubljana.** 2123 2-2

Pomočnika in učenca

sprejme takoj kovaški mojster **Anton Novak v**
Radovljici. 2083 3-3

Pozor! Pozor!

Najceneje in najbolje se ku-
puje sukmeno, modno, plat-
neno in manufakturno blago v

novi trgovini pri

W. Savniku

v Kranju, na Glavnem trgu
pri Besenčanu

ker ima veliko zalogo le najno-
vejše mode, samo dobrega in
frišnega blaga; istotam je tudi ve-
lika zaloga potrebščin za kro-
jače in šivilje po tovar-
niških cenah. 2086 5 3

Vijudno se priporoča .....
trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10.

Velika zaloga. — Solidno
blago — Zmerne cene. . .

2178 52 - 1

Odklikovan z
veliko zlato
kolajno na
splošni spo-
mladni razsta-
vi na Dunaju.

izborna svojo zalogo

Raznovrstnih vóz

kritih in nekritih, lično in tr-
pežno izdelanih priporoča prečastiti
duhovščini in slavnemu p. n. občinstvu

J. Demšar

Marija Terezija cesta št. 6, Ljubljana.

Sprejem tudi izurjene kovaške pomočnike
in krepke vajence poštenih starišev. 2208 3-1
Naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traje
dni 6 dni izvrstna prilika za potovanje in ostanje

znajnovjšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki
"Amerika" 24.000 ton
"Kaiserin Augusta-Victoria" 25.000 ton
koraj se enkrat večji
kot do sedaj velik parnik z 8-12.000 tonami

Pojasnila daje zastopnik:
Ljubljana Fr. Seunig,
Kolodvorske-ulice št. 28
Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v
Ljubljani.

Edini zastopnik švicar-
skih tovarn „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na
zahtevo tudi poštine
prosto. 997 12

Trgovina z oblačilnim blagom!

Marija Rovšek

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti „Tišlerjeve gostilne“. Največja za-
loga izgotovljenih oblek, zlmskih sukenj in havelokov
domačega izdelka. — Velika izbor klobukov,
kovčegov, dežnikov, čevljev, perila in raznega
druzega blaga. — Ker dobivam blago naravnost iz
tovarn, mi je mogoče postreči z najboljšim in svežim
blagom po najnižjih cenah. Priporočam se prav toplo
preč. duhovščini, p. n. občinstvu iz mesta in dežele,
posebno vsem potnikom, ki odhajate v Ameriko ali
prihajate nazaj. — Predno si nakupite obleko, ogledjte
si mojo zalogo in prepričali se bode, da prodajam
najboljše blago po zelo nizkih cenah, brez konkurence.
Z velespoštovanjem 1907 3

Marija Rovšek, trgovka
Kolodvorske ul. 35, nasproti „Tišlerjeve gostilne“.

Stanje hranilnih vlog:
nad 22 milijonov K.

Rezervni zaklad:
nad 768.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo 786 13-7 dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo
svoje šifkarte le p i domači d užbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovjšimi in najlepšimi elek-
trično razsvetljenimi parniki direkto iz Trsta
po mlini Adriji, mimo lepih dežel Italije, Španije
itd. brez presedanja, do konca pota pod avstrijsko
vlado zavaruje, svoje potnike spremlja in tudi
100 klg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le
na domačega agenta 1697 D 10

Simon Rmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.
Odhod parnikov vsak teden.

Ohranitev zdravega želodca

tiči največ v ohranitvi, pospeševanju in v
uravnavi prebavljanja ter odstranitvi nadlež-
nega zaprtja. Preizkušeno iz izbranih najbolj-
ših in uspešnih zdravilnih sili skrbno na-
pravljen, tek zbujujoče in prebavljanje po-
spešujoče in lahko odvajajoče domače zdra-
vilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nez-
mernosti, slabe diete, prehlajenja, in zoprne-
ga zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne
tvoritve kislin ter krče je **dr. Rose balzam za
želodec** iz lekarne **B. FRAGNERJA v PRAGI.**

1, steklenica 1 K, 1 steklenica 2 K.

SVARILO!
Vsi deli embalaže imajo
postavno deponovano var-
stveno znamko.

Glavna zaloga
lekarna **B. FRAGNER-Ja v PRAGI**
c. in kr. dvornega dobavitelja

„pri črnem orlu“
Praga, Malá Strana, ogeľ Nerudove ul. 203.

Po pošti razpošilja se vsak dan. Proti
vpošiljati K 2-56 se pošlje velika steklenica
in za K 1-50 mala steklenica na vse postaje
avstro-ogrške monarhije poštine prosto.

Zaloge v lekarnah Avstro-Ogrske, v
Ljubljani se dobiva pri gg. lekarnarjih: **G.
Piccolli. U. pl. Trnkóczy, M. Mardetschiá
ger, J. Mayr. 431 b 20 20**

!!Največji vseh nove dobel!
je sloviti

Minlos ^{ov} prašek za pranje
kot en mož se ga oprijemljejo milijoni

Vpisana varstvena znamka.

Daje **snežno belo** in **popolno brez duha** perilo in izredno **varuje** platenino. Brez mila sode ali drugih pridatkov se rabi prav po navodilu. Pristen samo v izvornih zavojih z gorenjo varstveno znamko. 2197 16-1

250 gramov-zavoj po 16 vin.

500 " " " 30 "

1 kg " " " 56 "

Noben zavoj brez gorenje varstvene znamke **ni moj izdelek** in preti z njo nevarnost, da se pokvari perilo.

Dobiva se v vseh drogerijah, trgovinah s kolonialnim blagom, lekarnah in trgovinah z milom.

Na debelo pri **L. Minlosu** na Dunaju, I. Mülkerbastei 3.

Kašelj, katar, obolenja, bolečine v prsih, sleze, potenje, grgranje, so večkrat predznaki najnevarnejšega sovražnika našega zdravja, grozovite

tuberkuloze!

Zlo se mora zatreti v kail, in ako se je že vselilo, je treba tem večjega truda, da se je premaga in v to svrhu služi na angl. razstavi z zlato svetinjo in častno diplomo odlikovani, od mnogih zdravnikov priporočeni 315 40-13

Halapijev

TUBERIN

ki tuberkulozo v resnici premaga, odpravi kašelj, omiljuje bljuvanje krvi, razredčuje slez. — Kdor se hoče osvoboditi tega zla, ali se ga obraniti, naj rabi in naroči eno vzorčno stekl. za 3 K, ali eno veliko stekl. za K 5.—.

Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

Lekar. „pri apostolu“ Budimpešta
Josefsring 64/46.

KAVINA PRIMES

zajamčeno pristna cikorija.

Izdeluje

Prva jugoslovanska tovarna
za kavine surogate, figovo in sladno kavo

Ljubljani.

Tovarna za stole
Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo 2625 D 26 20 zastonj in franko.

2 vojenca v starosti od 15.—17. let sprejemem
tako. Hrana in stanovanje brezplačno.
Aug. Rapič, Ljubljana. Trnovo. 2180 2-1

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksporna trvdka!

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo veliko zalogo finih švicarskih ur, brilantov, zlatnine srebrnine v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. 1821 19-7

Prosím, zahtevajte veliki, novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto.

Sirolin

Povečuje slast do jedi in težo telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, močno potenje. 2209 D 44 27

Priporočajo vsak dan pri pljučnih boleznih, katarh oslovskega kašlju, škrofulozl, influenci ☐ ☐ ☐
mnogoštevilni profesorji in zdravniki.

F. Hoffmann - La Roche & Co.,
Basel (Švica).

„Roche“

Doblva se z zdravniškim receptom po 4 K steklenica.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, prosimo zahtevajte vedno: izvorni zavitek „Roche“.